

Pravna fakulteta
Univerza v Ljubljani

**PREKLUZIJE GLEDE NAVAJANJA NOVIH DEJSTEV IN
DOKAZOV V NOVEJŠI SODNI PRAKSI**

(magistrsko diplomsko delo)

Avtorica: Katarina Tomc
Mentor: prof. dr. Aleš Galič

Ljubljana, september 2017

Zahvala

*Mentorju in družini se zahvaljujem za pomoč
in podporo v času priprave magistrske
naloge.*

Povzetek

V magistrski nalogi opisujem ureditev prekluzij glede navajanja novih dejstev in dokazov v pravnem postopku. Zakonodajalec je v Zakon o pravnem postopku vnesel pravila o omejevanju dokazovanja z namenom povečanja učinkovitosti sodnega varstva in za zagotovitev ekonomičnosti in pospešitve postopka. Stranke in sodišče se morajo z ustrezno skrbnostjo pravočasno pripraviti na glavno obravnavo. Stranke morajo procesno gradivo zbrati najkasneje na prvem naroku za glavno obravnavo, sodišče pa mora zadevo podrobno preučiti, da lahko stranke peko materialnega procesnega vodstva usmerja, da dopolnijo nepopolna dejstva in dokaze. Novela ZPP-E uvaja pripravljalni narok, ki je namenjen temu, da sodišče s strankami odprto razpravlja o različnih vidikih spora, kar omogoča, da je že pred prvim narokom za glavno obravnavo jasno, katera dejstva so med strankama sporna in katere dokaze je treba priskrbeti za njihovo dokazovanje. S tem, ko zakon omejuje pravico stranke do navajanja novih dejstev in dokazov, posega v njeno pravico do izjave v postopku. Sodišče mora zato skrbeti, da z ustrezno razlago nedoločnih pojmov krivde in zavlečenja postopka omogoči, da stranki ostane realna možnost, da se v postopku izjavi. Prekluzije imajo namreč izjemen značaj, kar zahteva, da sodišče pojem krivde razlaga dovolj mehko, saj je takšen poseg v pravico stranke do izjave dopusten le v kolikor stranki ni mogoče očitati neskrbnega ravnanja in v kolikor prispeva k pospešitvi postopka.

Ključne besede: pravdni postopek, prekluzija, dokazi, pogoj nekrivde, koncentracija, skrbnost, novejša sodna praksa.

Abstract

In my master's thesis, I describe the regulation of preclusion regarding the submission of new facts and evidence in a civil procedure. In the Code of Civil Procedure, the legislator introduced rules on restricting of providing evidence in order to increase the efficiency of judicial protection and to ensure the economic rationality and to speed up the procedure. The parties and the court shall prepare themselves for the hearing in due time and with due diligence. The parties must collect the procedural material at latest at the first hearing session, and the court have to examine the matter carefully, so it can direct the parties by material process guiding, so they can complete evidence if they have been incomplete. The amendment ZPP-E to the Code of Civil Procedure introduces a preparatory hearing designed to enable an open discussion between the court and the parties about various aspects of the dispute, which makes it clear which facts are controversial between the parties and which evidence is to be provided before the first hearing. The limitation of the right of providing new facts and evidence leads to limitation of the right to be heard. Therefore, the court has to ensure the proper interpretation of the indefinite terms of guilt and delay so that there is no violation of the right to be heard. The preclusions are of exceptional character, which requires that the court interprets the terms of guilt in a sufficiently soft manner, since such an interference with the party's right to be heard is admissible only insofar as the party cannot be accused of negligent conduct and only as long as it contributes to speeding up the procedure.

Key words: civil procedure, preclusion, evidence, terms of non-guilt, concentration, due diligence, recent case-law.

Kazalo vsebine

1. Uvod.....	6
2. Ureditev prekluzij navajanja novih dejstev in dokazov v slovenskem pravnem postopku	7
2. 1. Splošno o prekluziji.....	7
2. 2. Poseg prekluzije v pravico stranke do izjave v postopku	9
2. 3. Razmerje med prekluzijo in materialnim procesnim vodstvom	10
2. 5. Načelo skrbnosti stranke v postopku.....	13
3. Novo dejstvo in nov dokaz	14
4. Pogoj nekrivde	16
4. 1. Stranka naknadno izve za obstoj dokaza.....	17
4. 2. Dokazovanje dejstva ki nastane po prvem naroku	18
4. 3. Procesni preobrat.....	19
4. 4. Stranka propade s prvotno tezo	22
4. 5. Stranka ne razpolaga s potrebnim strokovnim znanjem	23
4. 6. Pomanjkljivo materialno procesno vodstvo in sprememba pravnega naziranja .	24
5. Pravni standard »izvedba dokaza ne bi zavlekla reševanja spora«.....	26
6. Dejstva ki jih sodišče ugotavlja po uradni dolžnosti	28
7. Informativni dokaz.....	29
8. Sprememba tožbe.....	29
9. Ugovori pobota in zastaranja	30
10. Poziv strankam naj se izrečejo oziroma dopolnijo procesno gradivo.....	31
11. Zaključek	34
12. Literatura.....	35
12. 1. Monografije.....	35
12. 2. Članki	35
13. Pravni predpisi	37
14. Sodna praksa	37

1. Uvod

Namen pravnega postopka je v varstvu pravic, ki gredo procesnim subjektom na podlagi materialnega prava. Stranke morajo navesti dejstva na katera opirajo svoje zahteve in navesti dokaze s katerimi ta dejstva dokazujejo. Kot procesnemu subjektu v postopku pa stranki ne gredo le pravice, ampak se od nje zahteva, da z skrbnim in odgovornim ravnanjem prispeva k uresničevanju teh pravic. Zakon o pravnem postopku dokazovanje omejuje s prekluzijami. Prekluzija je sankcija, ki doleti stranko v pravnem postopku, zaradi nepravočasnega navajanja dejstev in dokazov in povzroči, da sodišče prepozno podanih navedb ne upošteva.¹ Gre za omejitev dokazovanja, ki z zahtevo po aktivni in skrbni pripravi procesnih subjektov na obravnavo zadeve teži k ciljem koncentracije, pospešitve in ekonomičnosti glavne obravnave. Tudi iz primerljivih pravnih ureditev izhaja spoznanje, da morajo za doseg učinkovitosti glavne obravnave sodelovati vsi procesni subjekti, torej tako sodišče kot tudi stranke. V preteklosti je prihajalo do dolgih postopkov, ki so bili posledica pogostih preložitvev narokov zaradi obsežnih vlog, ki so jih stranke navajale na narokih. Sodobni pravdni postopki zato težijo k takšni ureditvi, ki strankam onemogoča zavlačevanje postopka. Izhajajo iz spoznanja, da je za učinkovito in kakovostno vsebinsko sojenje potrebno sodelovanje in ustrezna procesna aktivnost tako strank kot sodišča. V slovenski ureditvi je navajanje dejstev in dokazov omejeno na prvi narok za glavno obravnavo, sodnik pa ima možnost, da stranke že pred glavno obravnavo pozove na predložitev dejstev in dokazov. Če stranka procesnih dejanj ne opravi pravočasno, kasneje dejstev in dokazov ne bo več mogla neomejeno navajati. Ker gre za strogo sankcijo, ki posega v ustavno varovano pravico stranke do izjave v postopku, mora sodišče pri uporabi sankcije prekluzije skrbno pretehtati vse predpostavke, ki omogočajo njeno uporabo.

---

¹ Galič A. v Ude L., 2006, str. 598.

2. Ureditev prekluzij navajanja novih dejstev in dokazov v slovenskem pravnem postopku

2. 1. Splošno o prekluziji

Zakon o pravnem postopku (ZPP) v 286. členu določa, da mora stranka najkasneje na prvem naroku za glavno obravnavo navesti vsa dejstva, ki so potrebna za utemeljitev njenih predlogov, ponuditi dokaze, ki so potrebni za ugotovitev njenih navedb in se izjaviti o navedbah in ponujenih dokazih nasprotne stranke. Če tega ne stori, lahko kasneje navaja nova dejstva in dokaze le v kolikor dokaže, da jih brez svoje krivde ni mogla navesti pravočasno ali če po presoji sodišča izvedba dokaza na bi zavlekla reševanja spora.² Sodnik ima možnost, da skladno z 286.a členom ZPP strankam, že pred ali med pripravljanim narokom, oziroma pred ali med glavno obravnavo, s konkretiziranim in usmerjenim pozivom naloži prekluzivne roke, v katerih se morajo izjaviti o določenih dejstvih ali predložiti določene dokaze. S tem lahko, če ugotovi, da je to primerno glede na okoliščine zadeve, poskrbi, da je procesno gradivo zbrano že pred pripravljanim narokom oziroma pred glavno obravnavo. Stranke so ob takšnem postopanju sodišča, omejene pri podajanju procesnega gradiva na prvem naroku za glavno obravnavo. Dejstva in dokaze, ki bi jih morale navajati na poziv sodišča, lahko navajajo samo, če izkažejo, da jih prej niso mogle navesti brez svoje krivde ali če izvedba teh dokazov po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora.

Novela ZPP-E je ukinila poravnalni narok in namesto njega uvedla pripravljalni narok (279. c člen ZPP), ki je namenjen temu, da se stranke in sodnik lahko učinkovito pripravijo na glavno obravnavo. Sodnik v ta namen s strankami odprto razpravlja o pravnih in dejanskih vidikih spora, s čimer naj bi se ugotovilo, kako bi bilo treba procesno gradivo še dopolniti in katere dokaze bi morale stranke pred glavno obravnavo še predložiti.³ Na poravnalnem naroku mora sodnik tudi izdelati program vodenja postopka. Program vsebuje zlasti pravno podlago, ki jo šteje za relevantno glede na navedbe, ki jih podata stranki, dokazni sklep glede že predlaganih dokazov in število ali datume narokov za glavno obravnavo, če je to mogoče. Takšen program vodenja postopka stranke dodatno usmerja pri zbiranju procesnega gradiva in omogoča, da stranke vejo kateri dokazi bodo v postopku pravno relevantni, s tem pa prispeva

---

² Pri pravnem standardu zavlečenja v splošnem pravilu prekluzije po 1. odstavku 286. člena ZPP gre za novost, ki jo je vnesla novela ZPP-E. Pred tem se je na podlagi ugotovitve sodišča, da dokaz ne bi podaljšal reševanja spora, stranka izognila učinkom prekluzije le pri izjavljanju v pripravljalnih vlogah po 2. odstavku 286. člena ZPP in po 286.a členu ZPP.

³ Galič A., 2017, str. 38.

k učinkoviti in dobro pripravljene glavni obravnavi. Sodišče na ta program ni vezano in ga lahko med postopkom spremeni ali dopolni.⁴ Novela je v 269. členu ZPP tudi omejila število pripravljanih vlog in sicer lahko vsaka stranka brez poziva sodišča pred pripravljanim narokom pošlje le dve pripravljani vlogi. Ob tem pa ima stranka možnost, da pripravljane vloge neomejeno podaja tudi brez poziva sodišča po pripravljalnem naroku.

Prekluzija velja tudi v postopku na drugi stopnji. Sodišče dejstva in dokaze, ki jih stranka prvič navaja šele v pritožbenem postopku upošteva le, če stranka izkaže, da jih brez svoje krivde ni mogla navesti na prvem naroku v postopku pred sodiščem prve stopnje. Za takšen primer bo šlo, kadar sodišče ne bo pravilno izvajalo materialnega procesnega vodstva, ter izdalo sodbo utemeljeno na pravni podlagi, ki je stranka ni mogla pričakovati in bo zato takšna sodba za stranko presenečenje. Ne more pa se pritožbi uveljavljati ugovorov pobota in zastaranja, če jih stranka ni uveljavljala v postopku na prvi stopnji. V zakonskih sporih in v sporih med starši in otroki se določila o prekluziji ne uporabljajo. V sporih majhne vrednosti pa se uporablja poostrena prekluzija, ki nalaga stranki, da vsa dejstva in dokaze navede že v prvi pripravljani vlogi. V drugi pripravljani vlogi lahko samo še odgovori na pripravljano vlogo nasprotne stranke, pri čemer lahko nova dejstva in dokaze navaja le v kolikor je to potrebno za odgovor na trditve, ki jih je v svoji pripravljani vlogi navedla nasprotna stranka.

Da bi lahko uspešno sledili cilju uvedbe prekluzij, ki je v pospešitvi in koncentraciji postopka, pa je potrebno sodelovanje in dobra priprava na postopek s strani vseh subjektov postopka. Pri tem morata sodelovati tako stranki kot tudi sodišče. Vsem je naloženo, da se na postopek v naprej pripravijo, kar je edino smiselno, tako pa se izognemo nepotrebnemu izgubljanju časa. Sodišče mora zadevo dobro preučiti, se seznaniti z navedbami strank in opraviti pravno oceno spora, da ugotovi katera dejstva bodo za odločitev v postopku pravno relevantna. Tako postopanje sodišča sledi težnji po racionalnem vodenju postopka, saj lahko sodišče, s tem ko ve na katero pravno podlago se spor nanaša in katere dokaze je treba zbrati za utemeljitev trditve na podlagi te pravne podlage, stranke usmerja pri zbiranju procesnega gradiva. K racionalnem postopku morajo prispevati tudi stranke. Te imajo dolžnost, da pri zbiranju procesnega gradiva ravnajo z ustrežno skrbnostjo in se tako pravočasno odzovejo in zberejo vse dokaze, s katerimi bodo utemeljevale svoje trditve oziroma ugovore. S prekluzijo dosežemo vsebinsko kakovost, racionalizacijo in pospešitev postopka, kar upravičuje zahteva po sojenju v razumnem roku. Za doseg teh ciljev pa nujno pride do posega v pravico stranke do izjave v postopku, prekluzija pa tudi negativno vpliva na materialno pravičen rezultat

---

⁴ Galič A., Odvetnik, 81/2017, str. 9.

sodnega postopka. Teorija in sodna praksa zato poudarjata, da je pri razlagi prekluzij treba uporabiti restriktiven pristop, pogoj krivde pa se ne sme razlagati prestrogo.⁵

2. 2. Poseg prekluzije v pravico stranke do izjave v postopku

S tem, ko prekluzije omejujejo možnost navajanja novih dejstev in dokazov, posegajo v načelo kontradiktornosti, ki izhaja iz 5. člena ZPP in je neposreden izraz pravice do enakega varstva pravic, ki je varovana v 22. členu Ustave. Pravica do kontradiktornega postopka zagotavlja, da bo vsakomur omogočeno priti do besede v postopku, ko se odloča o njegovih pravicah in pravnih interesih. S tem, ko se stranki omogoča, da se v postopku izjavi, ji je dan položaj subjekta in ne zgolj objekta postopka v razmerju do države kar je neposreden izraz spoštovanja človekove osebnosti. Temeljni procesni jamstvi, pravica do enakosti orožij (Equality of arms) in pravica biti slišan (Right to be heard) izhajata tudi iz 6. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah (EKČP).⁶ Element pravice do izjave v postopku je tudi pravica stranke, da navaja dokaze ter da se izreče o dokaznih predlogih nasprotne stranke, da sodeluje v dokaznem postopku ter da se izjavi o rezultatih dokazovanja.⁷

Ureditev sistema prekluzij, ki s ciljem pospešitve in koncentracije postopka, omejuje navajanje dejstev in dokazov, nujno posega v pravico stranke do izjave. Ta poseg upravičuje pravica do sojenja v razumnem roku, ki je bistven element pravice do učinkovitega sodnega varstva. Po mnenju Ustavnega sodišča gre za ustavno dopusten cilj, zaradi katerega je zakonodajalec omejil pravico do izjavljanja v postopku. Ta cilj pa je mogoče doseči le tako, da se od strank zahteva, da z odgovornim in skrbnim ravnanjem prispevajo h koncentraciji in pospešitvi postopka. Samo aktivnost sodišča, v okviru materialnega procesnega vodstva namreč ni dovolj, cilj se lahko uspešno doseže le če vsi subjekti v postopku ravnajo z ustrežno mero skrbnosti. Od strank je zato dopustno pričakovati, da bodo dejstva in dokaze v postopku navajale pravočasno in določno. Pri tem mora biti zakonska ureditev takšna, da strankam pod grožnjami sankcij postavlja zahtevo po aktivni, skrbni in pravočasni pripravi na pravdo.⁸ Tudi Evropsko sodišče za človekove pravice je zavzelo stališče, da morajo države svoje pravne sisteme organizirati tako, da lahko njihova sodišča izpolnijo zahtevo do obravnave zadeve v razumnem roku.⁹

---

⁵ Na primer Sodba Višjega sodišča v Kopru št. I Cp 511/2015, z dne 13. 10. 2015 in Sklep Vrhovnega sodišča RS, št. III Ips 110/2009, z dne 27. 11. 2012.

⁶ Galič A. v Ude L., 2006, 1. knjiga, str. 54.

⁷ Galič A. pravica do kontradiktornega postopka – ustavni vidik, Podjetje in delo, 6-7/1999/XXV, str. 1170.

⁸ Odločba Ustavnega sodišča Up-2443/08, z dne 7. 10. 2009.

⁹ Sodba Evropskega sodišča za človekove pravice, Surmeli proti Nemčiji, z dne 8. 6. 2006

Prekluzije negativno vplivajo na materialno pravilnost odločbe in posegajo v pravico do izjave. Pri zasledovanju cilja pospešitve postopka je zato treba ves čas tehtati kateri pravici dati prednost. Zakonodajalec je določil, da stranka lahko dejstva in dokaze navaja tudi naknadno, če izkaže da jih ni mogla pravočasno navesti brez svoj krivde ali če izvedba dokazov ne bi zavlekla reševanja postopka. S tem je sodišče postavil pred nalogo, da mora v vsakem posameznem primeru, ob upoštevanju konkretnih okoliščin tehtati ali je treba dati prednost pravici do izjave in materialni pravilnosti odločbe ali pospešitvi in koncentraciji postopka. Pri tem sta tako teorija kot tudi sodna praksa zavzeli stališče, da je treba pojem krivde razlagati ohlapno, tako da stranki v postopku ostane razumna možnost da se izjavi. Pomembno je tudi da sodnik po načelu odprtega sojenja s strankami odprto razpravlja o pravnih in dejanskih vidikih spora. Sodnik naj bi stranke že v pripravah na glavno obravnavo opozoril na odločilna dejstva, ki jih le-te niso navedle, in na pomanjkljivosti v njihovih pripravljanih vlogah. Tukaj ureditev sicer temelji na dvomljivi predpostavki, da je sodnik zmožen že na samem začetku postopka oziroma v pripravah na glavno obravnavo postaviti dokončno pravno kvalifikacijo spornega razmerja med strankama, na podlagi katere nato opredeli določena dejstva kot pravno odločilna. Seveda pa sodniška razjasnevalna dolžnost ni časovno omejena in velja od priprav na glavno obravnavo pa vse do konca glavne obravnave.¹⁰

2. 3. Razmerje med prekluzijo in materialnim procesnim vodstvom

Materialno procesno vodstvo je procesna aktivnost sodišča pri povezovanju zgornje in spodnje premise sodniškega silogizma. Njegovo izhodišče je v tem, da je sodišče tisto, ki pravo pozna (*iura novit curia*). To pravo pa bo tudi uporabilo in z njim zavezalo stranki.¹¹ Sodišče v okviru materialnega procesnega vodstva skrbi, da se med obravnavo navedejo vsa odločilna dejstva, da se ponudijo ali dopolnijo dokazi, ki se nanašajo na navedbe strank in da se dajo vsa potrebna pojasnila, da se ugotovi sporno dejansko stanje in sporno pravno razmerje, ki sta pomembni za odločbo (285. člen ZPP).

V pravnem postopku je pri navajanju dejstev in dokazov uveljavljeno razpravno načelo, ki zahteva od strank, da same priskrbijo celotno procesno gradivo. Če procesnega gradiva niso predložile stranke, ga sodišče ne sme upoštevati. Sodišče zato ne sme upoštevati dejstva, ki ga nobena od strank ni navajala in ne sme izvesti dokaza, ki ga ni predlagala nobena od strank.¹²

---

¹⁰ Vodičar A., Podjetje in delo, št. 3-4/2004, str. 597 – 599.

¹¹ Pavčnik T., Vprašanja materialnega pravnega vodstva v teoriji in praksi, 2012, str. 20; Dostopno na: <http://www.odv-zb.si/upload/Odvetnik/2012/Gradivo%20Finale%20Konec.pdf>. (2.7. 2017).

¹² Ude L, 2006, str. 111 – 114.

To načelo je omiljeno z materialnim procesnim vodstvom, ki sodišču nalaga dolžnost, da med postopkom stranke usmerja, da navedejo vsa pravno relevantna dejstva in dokaze, ki se nanašajo na navedbe strank in da dajo potrebna pojasnila. S takšnim vodenjem postopka sodnik pripomore k popolnejši in pravilnejši ugotovitvi spornega dejanskega stanja,¹³ ob tem pa še h koncentraciji, pospešitvi in učinkovitosti postopka, kar je namen uvedbe prekluzij v pravdni sistem. Materialno procesno vodstvo rahlja razpravno načelo (7. člen ZPP) ter prebija pravilo o prekluziji (286. člen ZPP). Če je pomanjkljiva trditvena in dokazna podlaga posledica prav te opustitve, potem stranki ni mogoče pripisati krivde za to, da ni navedla pravno relevantnih dejstev in ponudila dokaznih sredstev. Opustitev dolžnega materialno procesnega vodstva je lahko razlog za razveljavitev sodbe, zato da se stranki še celo v ponovljenem postopku omogoči, da dopolni svoje procesno gradivo.¹⁴

S takšnim vodenjem postopka se zasledujejo isti cilji kot s prekluzijo, ki je v koncentraciji, hitrosti in učinkovitosti sodnega postopka. Razlikujeta pa se v tem, da materialno procesno vodstvo zasleduje cilj materialne pravilnosti sodbe, medtem ko institut prekluzije temelji na zahtevi, da morajo stranke v postopku izkazati določeno stopnjo skrbnosti in so zato lahko z navajanjem dejstev in dokazov omejene, kar omejuje pravico stranke do izjave in lahko negativno vpliva na materialno pravilnost sodbe.

S tem, ko je stranka zavezana, da pod grožnjo prekluzije pravočasno navede vsa dejstva in dokaze, se vzpostavi tudi dolžnost sodišča, da stranko pri tem usmerja. Le ob ustreznem materialnem procesnem vodstvu, bo stranka vedela, katero procesno gradivo sodišče šteje za relevantno pri reševanju spora. Pomanjkljivo materialno procesno vodstvo je zato tudi razlog, da stranke ne zadane sankcija prekluzije. Prekluzije so torej še povečale pomen materialnega procesnega vodstva in s tem odgovornost in dolžnost sodnika, da se pravočasno in skrbno pripravi na obravnavo zadeve.

Razjasnjevalna dolžnost sodišča ni neomejena. Pravdni postopek temelji na razpravnem načelu, ki strankam nalaga obveznost, da navedejo vsa dejstva na katera opirajo svoje zahteve in predlagajo vse dokaze, s katerimi ta dejstva dokazujejo. Ta zahteva strankam nalaga, da pri zbiranju procesnega gradiva ravnajo z ustrežno skrbnostjo. Stranke so tudi tiste, ki poznajo življenjski primer iz katerega izhaja spor. Materialno procesno vodstvo je zato omejeno in ga sodišče ne sme izvajati prekomerno, saj bi sicer kršilo pravico nasprotne stranke do nepristranskega sojenja, prvine preiskovalnega načela pa bi prevladale nad razpravnim

---

¹³ Betetto N., v Ude L., 2006, str. 584.

¹⁴ Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 33/2014, z dne 8. 10. 2015.

načelom.¹⁵ Materialno procesno vodstvo mora sodišče izvajati le kadar je to potrebno. Zato ga na primer ni treba izvajati, kadar je bila stranka na dopolnitev trditvene in dokazne podlage opozorjena s strani nasprotne stranke. Na takšno pomanjkljivost bo sodišče stranko opozorilo le, če ji glede dopolnitve trditve in dokazov ni mogoče očitati neskrbnega ravnanja. Višje sodišče v Ljubljani je tako v eni od zadev ugotovilo, da bi tožena stranka ob potrebni skrbnosti lahko vedela, da mora v pobot uveljavljano terjatev določneje opredeliti, saj jo je na nedoločnost opredelitve opozarjala že tožeča stranka, v dveh vlogah še pred koncem glavne obravnave. Sodišče je pojasnilo še, da mora biti razjasnjevalna dolžnost v sorazmerju z vlogo vseh subjektov postopka. Sodišče mora enako varovati pravico obeh strank. Zato mora biti sodišče pri izvajanju razjasnjevalne dolžnosti v konkretnem postopku do določene mere zadržano.¹⁶ Isto sodišče je v zadevi, ko je tožeča stranka v svoji pripravljalni vlogi prerekala trditve tožene stranke kot pavšalne in neizkazane, štelo, da jo je na konkretizacijo navedb opozorila že nasprotna stranka in je bila tožena stranka zato v zadostni meri opozorjena na pomanjkljivosti svojih navedb.¹⁷ Ker imajo pri zbiranju procesnega gradiva glavno vlogo stranke same, sodišče materialnega procesnega vodstva ni dolžno izvajati vselej, ko ena od strank svojemu bremenu (trditvenemu ali dokaznemu) ne zadosti. Izvajati ga mora predvsem tedaj, ko ta stranka glede na konkretne okoliščine primera ob zadostni skrbnosti opravičeno meni, da mu je zadostila.¹⁸ Med materialnim procesnim vodstvom in institutom prekluzije je potrebno najti ustrezno ravnovesje. Ugotoviti je treba kdaj je upravičeno pričakovati, da povprečno skrbna stranka sama poda določeno trditve ali dokaz in kdaj bi jo k temu moralo pozvati sodišče. Kadar lahko sodišču glede določenih vprašanj očitamo pomanjkljivo procesno vodstvo, stranke glede teh vprašanj ne more zadeti sankcija prekluzije.

Kljub temu pa mora sodišče tudi paziti, da materialnega procesnega vodstva ne opravlja prekomerno. Stranke mora spodbujati, da dopolnijo svoje trditve ali dokaze, kadar so njihove trditve ali dokazne ponudbe pomanjkljive. Ni pa dopustno, da omogoči stranki da poda trditve in dokaze na katere se sploh ni sklicevala do konca prvega naroka za glavno obravnavo. V takšnem primeru jo namreč glede teh dokazov zadane sankcija prekluzije, ki je materialno procesno vodstvo ne more odpraviti. V eni od zadev je tožeča stranka v postopku trdila, da se ji je dohodek po invalidski upokojitvi zmanjšal za 3.238,00 EUR. V dokaz te trditve ni predložila ustreznih dokazov, ampak je predložila le dokaze na katerih so bili navedeni zneski,

---

¹⁵ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. III Cp 681/2014, z dne 21. 5. 2014.

¹⁶ Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 1325/2011, z dne 24. 10. 2013.

¹⁷ Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 1736/2015, z dne 28. 9. 2016.

¹⁸ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 398/2014, z dne 10. 2. 2015.

ki jih je prejela. Pri tem se ni sklicevala na listine kot so npr. izplačilne liste delodajalca in potrdilo ZPIZ. Sodišče je tožnico na prvem naroku pozvalo naj v roku izgubo določno pojasni, na kar je tožnica odreagirala in po prvem naroku izgubo pojasnila in predložila ustrezne dokaze. Pritožbeno sodišče je odločilo, da je tožnica ne glede na poziv sodišča prve stopnje, dokaze predložila prepozno in da prvo sodišče odprave pomanjkljivosti tožničinih vlog ne bi smelo omogočiti v okviru materialno procesnega vodstva. Sodišče je namreč materialno procesno vodstvo dolžno opraviti, če je strankina trditev ali dokazna ponudba pomanjkljiva in ji s tem pomaga, da jo dopolni. Nedopustno pa je, če sodišče stranki omogoči, da svojo vlogo dopolni z dokazi na katere se do konca glavne obravnave sploh ni sklicevala.¹⁹ Sodišče bi preseglo okvir materialno procesnega vodstva tudi v kolikor bi spodbudilo stranko k spremembi dotedanjih navedb oziroma k spremembi tožbenega zahtevka. Tako bi po presoji Višjega sodišča v Ljubljani v drugi zadevi sodišče prve stopnje preseglo svoje pristojnosti, če bi tožnico spodbujalo k temu, da naj toži tudi na ugotovitev, da spada v skupno premoženje osebni avtomobil Audi. Tako prekoračeno izvajanje materialnega procesnega vodstva bi vzbujalo dvom o nepristranosti sodnika.²⁰

2. 5. Načelo skrbnosti stranke v postopku

Pravila o prekluziji so izraz težnje po povečani aktivnosti, odgovornosti in skrbnosti strank v postopku. Tudi Ustavno sodišče je poudarilo, da brez ustrezne aktivnosti strank ni mogoče doseči koncentracije in pospešitve postopka in je zato nujno, da je zakonska ureditev takšna, da strankam nalaga, da v postopku ravnajo z ustrezno aktivnostjo in se same, v ustreznem času pripravijo na obravnavanje zadeve.²¹ Stranka mora zato procesno gradivo priskrbeti pravočasno, če tega ne stori in ji je mogoče očitati, da pri sami pripravi ni ravnala z ustrezno skrbnostjo, se kasneje navedena dejstva in dokazi ne bodo upoštevali. V eni od zadev ja Vrhovno sodišče navedlo, da sodna praksa zastruje odgovornost pravnice stranke pri zbiranju procesnega gradiva in strogo presoja, ali bi stranka ob potrebni skrbnosti že prej lahko zatrjevala nova dejstva in predlagala nove dokaze. Procesna skrbnost je pravni standard, ki je vselej zasnovan abstraktno. Odgovor na to, ali je stranka ravnala skladno s tako uveljavljenim standardom, je zato v posamičnem primeru odvisen od množice konkretnih okoliščin, ki jih vnaprej ni mogoče predvideti.²² Kakšna je ustrezna skrbnost, torej ni mogoče opredeliti splošno.

---

¹⁹ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 3293/2011, z dne 28. 3. 2012.

²⁰ Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Cp 1775/2010, z dne 14. 7. 2010.

²¹ Odločba Ustavnega sodišča Up-2443/08-22, z dne 7. 10. 2009.

²² Sklep Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 322/2014, z dne 28. 5. 2015.

Tu gre namreč za standard, ki ga napolnjuje sodišče s svojo sodno prakso. V vsakem konkretnem primeru mora glede na specifične okoliščine primera odločati ali je bila izkazana skrbnost ustrežna.

Novela ZPP-E je načelo skrbnosti strank vključila tudi med temeljna načela pravnega postopka. 11. člen ZPP v prvem odstavku tako po novem določa, da si morajo sodišče, stranke in drugi udeleženci v postopku prizadevati, da se postopek opravi brez zavlačevanja in s čim manjšimi stroški. Zato mora stranka v postopku skrbno in pravočasno navajati dejstva in predlagati dokaze, sodišče pa je dolžno preprečiti vsako zlorabo pravic, ki jih imajo stranke in drugi udeleženci v postopku.

3. Novo dejstvo in nov dokaz

Ko stranka v postopku navaja trditve in dokaze po končanem prvem naroku oziroma po poteku roka, ki ga je sodišče določilo v pozivu, imamo opravka z dokaznimi novotami. Novote so lahko subjektivne ali objektivne. Novota je subjektivna, ko je določen dokaz sicer že obstajal med prvim narokom za glavno obravnavo, vendar pa stranka takrat zanj še ni vedela. Takšen dokaz je zato z njenega vidika nov. Za nov dokaz pa gre tudi v primeru, kadar ta nastane po prvem naroku za glavno obravnavo. V takšnem primeru gre za objektivno novoto, ki jo lahko stranka navaja tudi po prvem naroku za glavno obravnavo. Stranki lahko v rednem postopku navajata nova dejstva in dokaze, ki nastanejo še med postopkom vse do trenutka zaključka glavne obravnave, ki opredeljuje časovne meje pravnomočnosti.²³ Pomembno vprašanje pa je kdaj določeno navedbo štejemo za nov dokaz in kdaj gre pri takšnem navajanju le za konkretizacijo predhodno in pravočasno navedenih trditev in dokazov. Sankcija prekluzije se namreč veže le na nova dejstva in dokaze, ne pa tudi na navajanja, ki le konkretizirajo in bolj podrobno razčlenjujejo prej navedena dejstva in dokaze.

Dokazni predlog identificirata dokazna tema in dokazno sredstvo. Pri vprašanju kdaj gre za novo dejstvo ali nov dokaz se moramo vprašati ali se za dokazovanje določene trditve uporablja isto ali drugačno dokazno sredstvo in še ali se z dokaznim sredstvom dokazuje znotraj iste dokazne teme, kot s pravočasno izvedenim dokazom. Ločevati moramo med trditvami o novih dejstvih in navedbami, ki zgolj razčlenjujejo in konkretizirajo predhodno podane trditve o dejstvih. Stranka svoje predhodne navedbe praviloma dopolnjuje takrat, kadar te vsebujejo trditve o sklopu dejstev ali pravne abstrakcije za preproste pojme oziroma kadar gre za v

---

²³ Galič A., v Ude L. 2006, str.168.

vsakdanjem življenju pogosto uporabljene pravne pojme, nasprotna stranka pa trditev o dejstvih prereka, kot to zahteva prvi odstavek 286. člena ZPP.²⁴ Strankine naknadne navedbe niso novota, kadar so znotraj istega dejstvenega substrata, in pomenijo konkretizacijo prvotnih trditev o pravno relevantnih dejstvih. Kadar stranka navaja dejstva, ki so izven že zatrjevanega dejstvenega substrata, imamo opravka s tako imenovanimi novimi dejstvi.²⁵

Vrhovno sodišče je v eni od zadev zavzelo stališče, da navedb tožene stranke, ki je v pripravljalni vlogi opozorila na pomanjkljivost izvedenskega mnenja v zvezi s površino zemljišča in je predlagala opravo nove cenitve, ni mogoče šteti za nov dokazni predlog, ki bi bil podvržen omejitvam prekluzije. Če namreč stranka glede iste dokazne teme predlaga dopolnitev dokaznega postopka z izvedencem (npr. dodatno zaslišanje) ali novega izvedenca, ne gre za nov dokazni predlog. Dokler gre za dopolnjevanje izvedenskega mnenja o istem spornem dejstvu gre samo za en dokaz.²⁶ Drugače pa bi bilo, če bi bila dopolnitev izvedenskega mnenja odrejena glede drugega spornega dejstva. Predlog stranke, naj izvedenca pozove k dopolnitvi izvedenskega mnenja, namreč ne predstavlja vedno novega dokaznega predloga in ko ga ne predstavlja, ni podvržen prekluziji po določbi 286. člena ZPP. Če stranka glede iste dokazne teme predlaga dodatno zaslišanje izvedenca ali novega izvedenca, potem to ni nov dokazni predlog. Dokazni predlog identificirata dokazna tema in dokazno sredstvo in če je oboje isto, ne more iti za nov dokazni predlog. Pri odločanju ali gre pri predlogu za dodatno zaslišanje izvedenca ali celo predlog za postavitev novega izvedenca za nov dokazni predlog ali pa le za predlog za nadaljnje izvajanje dokaza, ki je bil (delno) že izveden, je odvisen od tega kaj je tema dokazovanja. Če je ta ista, praviloma ne gre za nov dokazni predlog in zato ne velja omejitev o prekluzijah.²⁷ Podobno je bilo ugotovljeno tudi v zadevi, kjer je stranka predlagala dodatno zaslišanje priče. Sodišče je odločilo, da v takšnem primeru ne gre za nov dokaz in zato dodatno zaslišanje ni vezano na določila o prekluziji. V kolikor je predlog za zaslišanje pravočasno predlagan, lahko stranka predlog za dodatno zaslišanje, da ves čas postopka.²⁸

Pripombe in ugovori, ki jih stranka poda zoper izvedensko mnenje, pobude, naj da izvedenec dodatna pojasnila in da naj se izvedenec zasliši, ne predstavljajo dokazne pobude, zato tudi niso vezani na določeno fazo postopka.²⁹ V zadevi, ko je tožena stranka v svojih

---

²⁴ Betetto N., Vsebinsko ali formalistično odločanje, Pravosodni bilten, 3/2013, str. 17.

²⁵ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 1593/2013, z dne 5. 5. 2015.

²⁶ Sodba in sklep Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 91/2015, z dne 2. 6. 2016.

²⁷ Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 191/2007, z dne 16. 12. 2009.

²⁸ Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 414/2015, z dne 08.04.2015.

²⁹ Zobec, J. v Ude L., 2006, str. 498.

pripombah na mnenje izvedenke opozorila, da naj ne bi bili znani vsi podatki, ki so potrebni za izračun izgubljenega dobička in je tožeča stranka trdila, da gre pri tem za prepozne ugovore tožene stranke, je tudi Vrhovno sodišče pojasnilo, da pripombe in ugovori zoper izvedensko mnenje niso dokazni predlogi in navedbe, pač pa dokazni ugovori, ki niso vezani na določeno fazo postopka in jih zato pravila o prekluziji ne zadenejo.³⁰

Za novo dejstvo oziroma nov dokaz tudi ne gre, ko stranka svoje pravočasne navedbe zgolj dodatno obrazloži oziroma konkretizira. Tožnica v tožbi v služnostnem sporu, razen navedbe, da je hodila in vozila po poti od gospodujočih in preko služečih nepremičnin na druge gospodujoče nepremičnine, ni natančneje opredelila potreb, za katere se je izvajala vtoževana služnost. Tekom postopka je svoje trditve kljub temu konkretizirala in pojasnila, da je vtoževani severni krak uporabljala za potrebe košnje, južnega pa za potrebe spravila lesa oziroma dostopa do svojih gozdov. Takšne trditve, s katerimi je tožnica po koncu prvega naroka za glavno obravnavo zgolj natančneje opisala vsebino vtoževane služnosti, zato niso podvržene prekluziji iz 286. člena ZPP.³¹

Za nov dokaz pa se tudi ne šteje naknaden prevod listine, če je bila sama listina v postopku pravočasno navedena. V zadevi v kateri je odločalo Višje sodišče v Celju, je stranka pravočasno predložila listino v tujem jeziku, šele naknadno pa je predložila njen prevod. Sodišče je v sodbi navedlo, da pri dokaznih listinah v tujem jeziku ni mogoče govoriti o prekluzijah dokazov, če so predložene pravočasno. Pri tem mora stranka predložiti prevod listine, sicer tvega, da njenega dokaza sodišče ne bo upoštevalo in zatrjevano dejstvo, ki ga je dokazovala z listino ne bo dokazano, če je bila listina njen edini dokaz. V takšnem primeru pa mora sodišče stranko tudi pozvati, da mora listino, ki jo je predložila v tujem jeziku, predložiti še v prevodu. Takšen poziv pa tudi ni zamejen na prvi narok, ampak ga lahko sodišče da kadarkoli med postopkom.³²

4. Pogoj nekrivde

Sistem prekluzij, ki je namenjen pospešitvi postopka negativno vpliva na pravico stranke, da se v postopku izjavi in na materialno pravilnost sodne odločbe. Da je lahko ureditev prekluzij v skladu z Ustavo, pa mora biti poskrbljeno, da stranki v postopku še vedno ostane realna možnost, da se izjavi. Pri uporabi pravil o prekluziji je zato je treba vztrajati pri njenem

---

³⁰ Sklep Vrhovnega sodišča RS, št. III Ips 2/2016, z dne 20. 5. 2016.

³¹ Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Cp 2857/2013, z dne 8. 1. 2014.

³² Sodba Višjega sodišča v Celju, št. Cpg 136/2016, z dne 8. 6. 2016.

izjemnem značaju in jo dopustiti le, če je nujno potrebna za pospešitev postopka.³³ Stranke se lahko izognejo sankcijam prekluzije, če izkažejo, da so bile zbiranju procesnega gradiva dovolj skrbne. V takšnem primeru, ko jim ni mogoče očitati krivde, jim mora biti omogočeno tudi še naknadno navajanje dejstev in dokazov.

Določbe o prekluziji ne pomenijo ponovne uvedbe sistema eventualne maksime. Po tej ureditvi so morale stranke do določene faze v postopku navesti vsa dejstva in dokaze, tudi če bi v poštev prišli le eventualno. Takšna ureditev, ki od strank zahteva, da že takoj navedejo vsa dejstva in dokaze, ki bi lahko prišli v poštev, pa bi povzročila, da bi bile vloge strank preobširne, nepregledne in polne navedb, ki kasneje v postopku sploh ne bi prišle v poštev. Ker je eventualna maksima povzročala zapletanje in podaljševane postopka, je bila v modernih kodifikacijah odpravljena.³⁴ Zato, da se pravnih strank ne sili, da navajajo dejstva in dokaze »na zalogo« je sistem prekluzij urejen tako, da upošteva pogoj nekrivde. Stranka lahko navaja v postopku nova dejstva in dokaze kadar dokaže, da ji za pozno navajanje ni mogoče očitati krivde, na primer, ko za določen dokaz prej ni vedela, ali pa se je šele tekom postopka izkazal za relevantnega. Seveda pa mora biti ob tem, pri zbiranju procesnega gradiva dovolj skrbna. Če za dokaz ni vedela, ker ni bila dovolj skrbna, bo moral biti nov dokaz zavržen kot prepozen. Ker pri uporabi pravil o prekluzijah pride do posega v pravico stranke, da se v postopku izjavi, je treba pojem nekrivde razlagati mehko. Prekluzije imajo namreč izjemen značaj, sodišča pa morajo z ustrezno razlago pojma krivde zagotoviti, da bo strankam ostala realna možnost, da se v postopku izjavijo.³⁵

Kdaj bo izpolnjen pogoj nekrivde, mora sodišče presojati vsakokrat posebej, glede na okoliščine konkretnega primera in glede na lastnosti stranke, ki kot subjekt sodeluje v pravnem postopku. Od različnih strank je mogoče pričakovati različno mero skrbnosti. Za laično stranko se uporablja standard povprečno skrbnega človeka, za stranko, ki pa je strokovnjak na določenem področju, pa mora biti zahtevana raven skrbnosti primerno višja. Okoliščine posameznega primera je zato treba skrbno preučiti, da ne bi prišlo do posega v pravico stranke, da se v postopku izjavi.

4. 1. Stranka naknadno izve za obstoj dokaza

Eden najpogosteje zatrjevanih razlogov, zakaj stranka ni pravočasno predložila določenega dokaza je, da stranka za določen relevanten dokaz v času prvega naroka ni vedela,

---

³³ Galič A. v Ude L., 2006, str. 598.

³⁴ Ibidem, str. 599.

³⁵ Ibidem, str. 589 – 599.

čeprav je takrat že obstajal. V skladu z razpravnim načelom je zbiranje procesnega gradiva v domeni strank. Zato je pri ugotavljanju opravičenosti takšnega razloga treba presoditi ali je stranka pri zbiranju procesnega gradiva ravnala dovolj skrbno, torej ali bi v času prvega naroka za tak dokaz mogla in morala vedeti ali pa obstajajo okoliščine zaradi katerih ji krivde ne moremo očitati. Vrhovno sodišče je v odškodninski zadevi odločilo, da sta sodišči prve in druge stopnje pravilno zavrnila prepozne navedbe toženca, ki je trdil, da je šele v naključnem pogovoru s pričami izvedel, da do škodnega dogodka ni prišlo na način kot je zatrjeval tožnik. Sodišče tega razloga ni opredelilo kot takšnega, ki bi ga bilo mogoče šteti za opravičljivega. Toženec namreč nosi breme, da že v fazi priprav na glavno obravnavo pridobi vse tiste informacije, ki omogočajo kakovostno uveljavljanje obrambe. To pa zahteva, da se toženec že v fazi priprav odgovora na tožbo ustrezno informira o škodnem dogodku in to tudi tako, da o tem povpraša vse osebe, ki bi o tem lahko karkoli vedele. Sodišče je ugotovilo, da bi zato toženec, če bi bil dovolj skrben, te trditve lahko postavil že v odgovoru na tožbo, ali najkasneje na prvem naroku za glavno obravnavo, zato njegovih novih dokazov ni upoštevalo.³⁶

V primeru, ko stranka trdi, da v času prvega naroka še ni vedela za dejstva, ki so takrat že obstajala, je treba pri presoji krivde za opustitev teh navedb ugotoviti, ali bi ob upoštevanju vseh informacij, s katerimi je razpolagala do prvega naroka in ob izkazani potrebni skrbnosti, lahko vsa pravno relevantna dejstva pravočasno ugotovila in navedla.³⁷ Iz takšnega razloga tudi ni bila dopuščena predložitev prepozno predlaganih listin in elektronskih sporočil, shranjenih na računalniku, ki se je od začetka postopka nahajal v posesti tožeče stranke, njihova nepredložitev pa je bila zgolj posledica dejstva, da se zakoniti zastopnik ni pravočasno spomnil, da se dokumenti nahajajo na njegovem starem računalniku.³⁸ Podobno sodišče tudi ni upoštevalo dopisa, ki ga je imel tožnikov odvetnik v svojem arhivu in ga je po naključju našel šele po prvem naroku. Ugotovilo je, da skrbnost pri zbiranju procesnega gradiva ni bila ustrezna in obenem opozorilo, da je skrbnost odvetnikovega ravnanja treba strožje presojati, kar velja tudi za zbiranje procesnega gradiva, ki se že nahaja pri odvetniku.³⁹

4. 2. Dokazovanje dejstva ki nastane po prvem naroku

Kadar, določeno dejstvo nastane šele med glavno obravnavo, se šteje dokazni predlog stranke za pravočasnega tudi če je podan po prvem naroku. Tako je bil pravočasen predlog za

---

³⁶ Sodba in sklep Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 836/2006, z dne 11. 6. 2009.

³⁷ Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 576/2012, z dne 12.09.2012.

³⁸ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 110/2016, z dne 21. 12. 2016.

³⁹ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Cp 892/2010, z dne 4. 8. 2010.

zaslišanje priče, ki ga je tožena stranka podala po prvem naroku in ob tem pojasnila, da je predlagala zaslišanje priče zaradi ugotavljanja okoliščin meritev izvedenca B., ki so se opravljale po prvem naroku. Ker je torej tožeča stranka z dokaznim predlogom želela dokazovati dejstva, ki so nastala po prvem naroku, je bil pogoj nekrivde iz določbe četrtega odstavka 286. člena ZPP podan, dokazni predlog pa pravočasen.⁴⁰

4. 3. Procesni preobrat

V postopku dokazovanja lahko pride do situacije, ko stranka določenih dejstev in dokazov ne navede pravočasno, čeprav so že obstajali v času prvega naroka za glavno obravnavo in je za njihov obstoj takrat tudi že vedela. Ker pa glede na predhodni tek postopka in zbrano procesno gradivo ni pričakovala da bodo v konkretnem postopku relevantni, ni pravočasno predlagala njihove izvedbe. Upošteva se na primer, da stranka ob izvedbi dokazov, glede na nove pravne vidike, ki jih izraža sodišče, lahko ugotovi, da bi bilo spor treba presojati po drugi pravni podlagi in mora zato navesti nova pravno relevantna dejstva ali pa preobrat povzroči nasprotna stranka s svojimi z navedbami in dokaznimi predlogi v postopku.⁴¹ Ob vsem tem pa mora stranka poskrbeti, da kot subjekt postopka ravna z ustrežno skrbnostjo. Sodišče mora zato presoditi ali je bil procesni preobrat za stranko zares nepričakovan ali pa bi stranka ob ustrezni skrbnosti takšen preobrat morala predvideti. Če ugotovi, da je sicer res prišlo do preobrata v postopku, vendar pa bi ga stranka glede na okoliščine in skrbnost, ki se od nje pričakuje morala in mogla predvideti, takšen preobrat ne pomeni nekrivdnega razloga, ki bi stranki omogočil naknadno navajanje dejstev in dokazov.

V zadevi, kjer je zavarovanec zahteval od zavarovalnice povračilo škode, je tožnik v postopku trdil, da je škoda nastala pri prekladanju plošč. Izvedenec, ki je bil v postopku imenovan na predlog tožnika, izključno z namenom ugotovitve vrednosti orodja in ne zaradi ugotavljanja načina nastanka škode, je ugotovil, da škoda ni nastala na zatrjevan način. Takšna ugotovitev v dokaznem postopku predstavlja naključno odkrito dejstvo. Stranka, ki se v postopku kasneje sklicuje na takšno dejstvo, zadosti trditvenemu bremenu, vendar pa mora to storiti skladno z omejitvami, ki jih določa 286. člen ZPP. Sodišče mora pri ugotavljanju pravočasnosti navedb presoditi, ali je tožena stranka zadostila pogoju nekrivde. Ta pogoj bi bil izpolnjen, če bi se izkazalo, da navedbe niso v strankinem spoznavnem področju, ali da presegajo nivo znanja, ki se od stranke lahko pričakuje. Sodišče je ugotovilo, da v konkretnem

---

⁴⁰ Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. III Ips 28/2015, z dne 29.09.2015.

⁴¹ Galič A. v Ude L, 2006, str. 600.

primeru pri toženi stranki pogoj nekrivde ni bil izkazan. Tožena stranka je bila zavarovalnica, torej pravna oseba, ki se poklicno ukvarja z zavarovalniško dejavnostjo in bi zato ob ustrezni profesionalni skrbnosti za ta dejstva morala vedeti. Poleg tega je na možnost nastanka škode, ki bi bil drugačen kot ga je zatrjeval tožnik, opozoril tudi A. A., ki je zaposlen pri toženi stranki kot strokovni sodelavec. Izpovedal je, da je menil, da pri padcu z delovnega pulta do zatrjevane poškodbe ni moglo priti in je zato tudi želel, da se angažira strokovnjak, tega pa pri toženi stranki niso storili, ker so iz njihove pravne pisarne sporočili, da bo zahtevak zavrnjen. Iz tega je sodišče ugotovilo, da se je stranka nedvomno zavedala možnosti, da do škode ni prišlo na zatrjevan način, kljub temu pa toženčevim trditvam ni obrazloženo oporekala in tudi ni v zvezi s tem predlagala izvedbe dokazov. Stranka ni izkazala ustrezne procesne skrbnosti, saj bi ustrezno procesno gradivo lahko predložila že na prvem naroku za glavno obravnavo. Sodišče zato ni upoštevalo ugotovitev izvedenca o drugačnem nastanku škodnega primera.⁴²

Nasprotno, pa je sodišče v drugem primeru kot dovoljene opredelilo navedbe o tožničinem soprispevku, ki jih je zavarovalnica kot tožena stranka podala na drugem naroku za glavno obravnavo. Toženka je namreč šele na tem naroku, ko se je izvajal dokaz z zaslišanjem tožnice izvedela za okoliščino, da je tožnica poznala razmere dovozne oziroma pohodne poti pred enoto R d.d.. Ker takšne okoliščine niso izhajale ne iz sfere tožene stranke, kot tudi ne iz sfere njenega zavarovanca, je bilo takšno okoliščino mogoče zatrjevati šele na drugem naroku za glavno obravnavo, omenjene navedbe pa so bile pravočasne, saj jih je tožena stranka podala takoj, ko je bilo to mogoče, torej takoj po zaslišanju tožnice in priče.⁴³ Iz predstavljenih odločb opazimo, da je pri presoji skrbnosti pomembno ali so določene okoliščine, ki so pomembne za postopek izhajale iz sfere stranke. Če je stranka vedela za možnost obstoja teh okoliščin, pa se glede njih ni angažirala, bo podana njena krivda, saj ni izkazala ustrezne skrbnosti. Kadar pa so pravno pomembne okoliščine takšne, da jih stranka ni mogla poznati kljub temu, da je ravnala dovolj skrbno, pa ji krivde ne bo mogoče očitati, saj glede okoliščin izven njene sfere ni bila neskrbna.

Stranka mora pri zbiranju dokaznega gradiva ravnati z zadostno skrbnostjo, saj je na njej breme navajanja trditev in predlaganja dokazov, na katerih gradi svoj tožbeni zahtevak. Zgolj to, da ni vedela, kakšen bo rezultat izvedenskega mnenja, ob zadostni skrbnosti, ne more pomeniti njenega nekrivdnega ravnanja, zaradi katerega bi imela možnost predlagati dokaze po koncu prvega naroka.⁴⁴ Kadar so ji znani dokazi, ki so pravno relevantni, jih mora pravočasno

---

⁴² Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 1782/2015, z dne 31. 8. 2016.

⁴³ Sodba Višjega sodišča v Celju, št. Cp 1048/2009, z dne 4. 3. 2010.

⁴⁴ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Cp 3707/2009, z dne 20.02.2010.

predlagati, ne glede na to, da se bo morda kasneje v postopku izkazalo, da niso potrebni, oziroma da je dejstvo že dokazano z drugimi dokazi. V takšnem primeru naknadno navajanje dejstev in dokazov ne bo dovoljeno. Vrhovno sodišče je v konkretnem primeru zavzelo stališče, da ni opravičljiv razlog, če stranka za dokaze ve že prej, vendar nekaterih dokazov v ponovljenem postopku ne predlaga, saj jih namerava zadržati za primer, če pravočasno predlagani dokazi ne bi zadoščali za dokazovanje njenih trditev, oziroma če bi se izkazalo, da njena pravna naziranja (v konkretnem primeru, da je za odpoved pristojen nadzorni svet) niso pravilna. Dejstva v zvezi z osebo, ki je pristojna podati odpoved pogodbe o zaposlitvi oziroma vprašanje, ali je to za tožnika, po tem, ko ni bil več član uprave, nadzorni svet, so bila pomembna že v prvotnem postopku, ves čas od vložitve tožbe dalje in takšna niso postala šele po tem, ko se je o pravni podlagi izreklo Vrhovno sodišče. Ker je tožena stranka za ta dejstva ves čas vedela oziroma razpolagala s temi dokazi, ni mogoče šteti, da jih brez svoje krivde ni mogla navesti že na prvem naroku in zanje predložiti dokazov.⁴⁵

Dokaz je mogoče šteti za pravočasen, če ga stranka poda za tem, ko se je nek dokaz, na katerega je v postopku utemeljeno računala izjalovil. Takšen je bil primer, ko je tožnica predlagala nove dokaze v zvezi z dokazovanjem nepristnosti podpisa na pooblastilu za podpis sporne pogodbe. Nepristnost podpisa je najprej dokazovala z izvedencem, a je ta ugotovil, da analiza pristnosti podpisa zaradi razkroja ni mogoča. Tožnica se je v dokazni stiski znašla šele po tem, ko se je brez njene krivde izjalovil dokaz z izvedencem. Pritožbeno sodišče je zato odločilo, da bi sodišče prve stopnje moralo dopustiti izvedbo naknadno predlaganih dokazov.⁴⁶ Sodišče presoja ali je stranka lahko utemeljeno računala in se zanesla na to, da bo z določenim dokaznim sredstvom lahko dokazala resničnost svoje trditve. Če pride do situacije, da krivde za takšen nepričakovan neuspeh pri dokazovanju ni mogoče pripisati stranki, se ji mora omogočiti, da kasneje predlaga nov dokaz. Podobno je izjalovitev dokaza, ki je bil za stranko ključnega pomena, opravičila predložitev naknadnega dokaza z zaslišanjem priče. Stranka je kot prvo pričo predlagala bivšega direktorja družbe P. d.o.o., saj je bila prepričana, da bo glede na položaj, ki ga ima v družbi, vedel za vse dobave. Med zaslišanjem pa se je izkazalo, da temu ni tako, je pa priča navedla osebo H. K., ki bi glede konkretne dobave znala povedati več. Predlog za zaslihanje priče H. K., ki je bil podan po prvem naroku za glavno obravnavo je bil pravočasen, saj stranki ni bilo mogoče pripisati krivde za izjalovitev prejšnjega dokaza. Sodišče je nekrivdo v tem primeru utemeljilo s tem, da je bilo po splošnem vedenju razumno pričakovati, da bo prvi predlagan dokaz z zaslišanjem bivšega direktorja družbe sposoben za

---

⁴⁵ Sklep Vrhovnega sodišča RS, št. VIII Ips 201/2016, z dne 22.11.2016.

⁴⁶ Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Cp 1159/2014, z dne 4. 6. 2014.

dokazovanje zatrjevanega dejstva. Kasneje se je sicer izkazalo drugače, vendar pa krivde glede izjalovljenega dokaza ni možno pripisati stranki.⁴⁷ Prav tako je Višje sodišče v Ljubljani odločilo, da je dovoljen nadomestni dokazni predlog v zadevi, kjer so pritožniki sprva predlagali dokaz z izvedencem, vendar pa jim ni bila odobrena brezplačna pravna pomoč, na katero so računali. Akontacijo za izdelavo izvedenskega mnenja, bi zato morali založiti iz lastnih sredstev, ki pa jih niso imeli. Izkazalo se je, da se je prvotni dokazni predlog, na katerega so utemeljeno računali izjalovil, zato se je nov dokazni predlog (Cenik najemnin za nekmetijsko rabo zemljišč za leto 2015) štel za pravočasno postavljenega.⁴⁸

Ni pa šlo za izjalovljen dokaz, ki bi opravičeval naknadno izvedbo novega dokaza, ko je stranka umaknila predlog za zaslišanje priče po tem, ko je izvedela, da priča ne želi pričati in da verjetno ne bo izpovedala ničesar v njeno korist. Vrhovno sodišče je ugotovilo, da je bil zato naknadni predlog za zaslišanje druge priče s strani prvostopenjskega sodišča pravilno zavrjen. Tožeča stranka namreč ni uspela izkazati upravičljivih razlogov za pozno navedbo novega dokaza, saj je navedla le to, da se priča, katere zaslišanje je pravočasno predlagala ne želi odzvati vabilu, ker ne želi spora s pravnima strankami.⁴⁹

4. 4. Stranka propade s prvotno tezo

Kot dopustno je možno šteti, če stranka z navedbo določenega argumenta počaka, dokler se ne izkaže, da v postopku ni uspela s prvotnim argumentom. Vendar pa to ne pride v poštev v primeru, ko stranka pri pripravi na glavno obravnavo ni dovolj skrbna in prezre pravno normo, ki je nedvoumno relevantna v konkretnem postopku. V tem primeru je podana krivda stranke in je zato prekludirana glede navajanja takšnih argumentov.⁵⁰ Tako je sodišče ugotovilo, da pritožnik ni izkazal zadostne skrbnosti, ko se je po izvedbi izvedenskega mnenja izkazalo, da je propadel s svojo prvotno tezo o toženkinem protipravnem ravnanju in je svoj odškodninski zahtevek začel graditi na novih argumentih. Prvotno je tožnik namreč navajal, da ga je toženka v križišču prehitevala, medtem ko je on želel zaviti levo, pri čemer je prišlo do škodnega dogodka. Šele kasneje pa je tožnik začel navajati, da je toženka vozila s previsoko hitrostjo, ter da je na spornem delu cestišča specialna omejitev hitrosti. Sodišče je ugotovilo, da bi tožnik ta dejstva ob ustreznih skrbnostih lahko navedel že prej, zato njegove nove trditvene podlage ni upoštevalo.⁵¹

---

⁴⁷ Sklep Višjega sodišča v Mariboru, št. I Ip 550/2015, z dne 24. 9. 2015.

⁴⁸ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 140/2016, z dne 17. 5. 2016.

⁴⁹ Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 209/2011, z dne 26. 9. 2013.

⁵⁰ Galič A., v Ude L., 2006, str. 601.

⁵¹ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Cp 3940/2010, z dne 23. 3. 2011.

4. 5. Stranka ne razpolaga s potrebnim strokovnim znanjem

V določenih primerih se izkaže, da je za ugotavljanje nekaterih dejstev potrebno posebno strokovno znanje. Stranka je res sama odgovorna za pravočasno zbiranje procesnega gradiva, vendar pa se od nje lahko zahteva le takšna skrbnost, ki ustreza nivoju znanja, ki ga posamezna stranka ima. Stranki se zato dopusti, da dejstva in dokaze navaja tudi še po prvem naroku za glavno obravnavo, če določenih dejstev in dokazov ni pravočasno navedla, ker zadeva sega na strokovno zapleteno področje, glede katerega stranka nima ustreznega znanja. Nasprotno stališče bi bilo namreč prestrogo, saj ni mogoče zahtevati od stranke da pozna vse podrobnosti strokovnih področij, pojem krivde pa je potrebno razlagati mehko, da ne posega prekomerno v pravico stranke do izjave. Višje sodišče v Ljubljani v eni od zadev navaja, da od strank ni mogoče zahtevati navedbe dejstev, ki bodisi niso v njihovem spoznavnem področju bodisi presegajo nivo znanja, ki se od določene stranke lahko razumno pričakuje. Ta nivo se lahko spreminja in je vsakokrat odvisen od usposobljenosti in znanja konkretne stranke. Tožena stranka, ki je bila v konkretnem primeru zavarovalnica, dejstev, ki so jih ugotovili šele izvedenci v strokovnih mnenjih, ni bila dolžna navajati, saj jih glede na strokovno znanje, ki se od nje razumno pričakuje, ni mogla poznati. Tožnik je očital toženi stranki, da ugovori, s katerimi je sicer uspela niso bili pravočasni. V odgovoru na tožbo se je sklicevala na okoliščine iz Posebnih pogojev zavarovanja, ki določajo, da zavarovanje ne krije škode na gradbenem objektu, ki ni bil zgrajen na način, ki je v tem kraju v navadi ali je slabo vzdržan ali dotrajan. Pri tem pa ni navedla konkretnih razlogov zakaj je prišlo do vdora vode. Tožena stranka je navajala, da je bila streha kljub viharju in posledičnemu vnosu vode v skladišče nepoškodovana in da vihar na njej ni povzročil odprtin. Kasneje so izvedenci gradbene stroke ugotovili, da kritina ni bila ustrezno tesnjena. Sodišče je odločilo, da tožene stranke zato sankcija prekluzije glede teh trditev ne zadane, saj gre za področje, ki presega njen nivo znanja in je bil za ugotavljanje teh dejstev tudi imenovan izvedenec, poleg tega pa je tudi pravočasno navedla dejstva, ki dopuščajo verjetnost oziroma nakazujejo verjetno možnost obstoja okoliščin, ki izhajajo iz izvedenskih mnenj. Sodišče je pojasnilo, da je nivo znanja, ki se od stranke lahko upravičeno pričakuje, treba presoјati glede na usposobljenost konkretne stranke. Tako bi bilo v primeru, ko bi bil zaradi nepravilno izvedenih del na objektu tožen izvajalec del, mogoče od njega pričakovati bistveno bolj konkretizirane in substancirane navedbe, kot pa v primeru, če je tožena stranka laik, ki možnih vzrokov za nepravilno delovanje objekta ni dolžna poznati. V konkretnem primeru, ko je bila tožena stranka zavarovalnica, se lahko od nje pričakuje posebno strokovno znanje le glede zavarovalniške dejavnosti. Zato tožena stranka ni bila dožna natančno

poznati razlogov, ki se nanašajo na gradnjo objekta (dotrajanost, gradnja izven predpisanih standardov).⁵²

Iz takšnih razlogov je Višje sodišče tudi v eni kasnejših odločb ugotovilo, da je sodišče prve stopnje pravilno upoštevalo navedbe stranke, podane po prvem naroku, saj jih tožena stranka brez svoje krivde ni mogla navesti. To je utemeljilo na dejstvu, da je tožena stranka šele s prejemom prvega izvedenskega mnenja in vpogleda v priloge mnenja (Navodila za upravljanje hidravlične dvižne mize HDM 30, Navodila za vzdrževanje dvižne mize in Navodila za varno delo z dvižno mizo) lahko ugotovila, da je vzrok za okvaro v neupoštevanju navodil o rokovanju z zavarovano stvarjo. Šele rezultat dokazovanja z izvedencem je toženi stranki omogočil uveljavljanje ključnega izključitvenega razloga, zato ne nosi krivde, da teh navedb ni podala že prej. Zahteva, da mora stranka poznati vsa tehnična navodila, bi bila prestroga, stranki pa bi bila ob takšnem stališču odvzeta razumna možnost, da se v postopku izjavi.⁵³

4. 6. Pomanjkljivo materialno procesno vodstvo in sprememba pravnega naziranja

Če je materialno procesno vodstvo na prvem naroku nezadostno ali pa je sodišče kasneje spremenilo svoje pravno naziranje, mora biti stranki omogočeno, da svoja dejstva in dokaze navaja tudi še naknadno. To pa lahko stori le pod predpostavko, da ji v zvezi z navajanjem dejstev in dokazov na prvem naroku za glavno obravnavo ni mogoče očitati premajhne skrbnosti.⁵⁴ Kadar sodišče v postopku spremeni pravno naziranje, mora biti stranki dovoljeno da tudi naknadno predlaga navedbe in dokaze. V zadevi, ko je sodišče prve stopnje zahtevk tožeče stranke zavrnilo, je presodilo, da je tožena stranka dokazala, da je poslovni delež prenesla. Kasneje je pritožbeno sodišče v tem delu sodbo razveljavilo in jo vrnilo sodišču prve stopnje v ponovno sojenje. Presodilo je namreč, da predložena notarska zapisa ne dokazujeta prenosa lastniškega deleža, tožena stranka pa kot edina družbenica izbrisane družbe tudi ni predložila nobenega dokaza, da je svoj delež prodala. V ponovljenem postopku je tožena stranka predložila pogodbe o odsvojitvi poslovnega deleža, vendar pa jih sodišče ni upoštevalo, saj je menilo, da stranka pri zbiranju dokazov ni ravnala dovolj skrbno, in tudi ni izkazala, da jih ni mogla brez svoje krivde predložiti pravočasno. Odsvojitve poslovnega deleža je zato štela za nedokazano, tožbenemu zahtevku zoper toženo stranko pa je ugodilo. Tožena stranka se je zoper takšno odločitev pritožila, sodišče pa je njeni pritožbi ugodilo. Sodišče prve stopnje je

---

⁵² Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 204/2013, z dne 20. 5. 2014.

⁵³ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 113/2016, z dne 15. 3. 2017.

⁵⁴ Betetto N., v Ude L. 2006, str. 585.

namreč v prvotni odločitvi, prvotni pogodbi v notarskem zapisu, ki ju je predložila tožena stranka, štelu za zadosten dokaz o prenosu poslovnega deleža stranke. Šele pritožbeno sodišče je odločilo, da takšen dokaz ni zadosten in da bi morala stranka za dokazovanje tega dejstva predložiti pogodbo o prenosu poslovnega deleža v notarski obliki. Sodišče bi moralo že v prvem sojenju v okviru materialno procesnega vodstva stranko opozoriti, da takšen dokaz ne zadošča za dokazovanje prenosa lastniškega deleža. Vendar pa tega takrat sodišče ni storilo, saj je dokaz opredelilo kot zadosten. Zato naknadna predložitev pogodbe v notarski obliki stranki ne sme iti v škodo, saj je takrat tudi sodišče ni štelu za odločujoč dokaz. Stališče, da se prenos poslovnega deleža dokazuje le s pogodbo o takem prenosu, je zavzelo šele sodišče druge stopnje, zato toženi stranki ni mogoče očitati, da bi morala tak dokaz predložiti že v prvem sojenju pred sodiščem prve stopnje.⁵⁵

Podobno je Vrhovno sodišče odločilo v še eni zadevi in svojo odločitev utemeljilo s tem, da če je navajanje dejstev stvar stranke in uporaba prava stvar sodišča, je uporaba načela materialno procesnega vodstva potrebna, da ne bi prišlo do tega, da bi sodišče uporabilo drugačno pravno kvalifikacijo od tiste, ki jo je pričakovala stranka. Zato strankam ni možno odvzeti možnosti do izjave, če je do razjasnitve spornega vprašanja prišlo šele v ponovljenem postopku po napotilu višjega sodišča. Strankam je torej treba dopustiti možnost naknadnega navajanja dejstev in dokazov v primeru, ko se spremeni pravno naziranje sodišča oziroma je prišlo do pomanjkljivega materialno procesnega vodstva. Če navajanja dejstev in dokazov v takšnem primeru ne bi dopustilo, bi kršilo pravico stranke do izjave v postopku.⁵⁶

V drugi zadevi je Vrhovno sodišče ugotovilo, da materialno procesno vodstvo sodišča prve stopnje v prvem sojenju ni bilo zadostno, saj tožnika ni pozvalo naj dopolni svoje navedbe in zanje predlaga dokaze. To pa bi moralo storiti, še posebej, če je menilo, da priloženega izvedenskega mnenja iz preiskave ne more upoštevati kot dokaza, kar je razkrilo šele v sodbi. Takšna sodba je za tožnika zato pomenila presenečenje.⁵⁷ V okviru materialnega procesnega vodstva mora sodišče usmerjati pri zbiranju procesnega gradiva. Sodišče je tisto, ki pravo pozna in bo z njim zavezalo stranki, zato je pomembno, da stranki usmerja, saj stranka, ki ne ve kakšen je za pravdo relevanten pravni vidik, tudi ne more vedeti kakšno procesno gradivo naj sodišču ponudi. Pri tem ne gre za to, da bi se stranko razbremenjevalo skrbnosti glede zbiranja pravnega gradiva ampak za to, da se ji omogoči, da iz kompleksnega življenjskega primera izlušči dejstva, ki so z normativnega vidika pravno relevantna. S tem se učinkovito varuje

---

⁵⁵ Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 1340/2011, z dne 14. 6. 2012.

⁵⁶ Sklep Vrhovnega sodišča RS, št. III DoR 99/2010, z dne 21. 12. 2010.

⁵⁷ Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 33/2014, z dne 8. 10. 2015.

strankina pravica do izjavljanja v postopku, saj spozna katero procesno gradivo je relevantno glede na obravnavan življenjski primer in postavljen tožbeni zahtevek, z vidika materialnega prava, ki ga bo pri odločitvi uporabilo sodišče. Takšen postopek daje stranki možnost, da procesno gradivo dopolnjuje v smeri koncepcije spora, kakršno ima pred očmi sodišče.⁵⁸ Ne more iti v škodo stranke kadar sodišče materialno procesno vodstvo izvaja pomanjkljivo, ko bi stranko moralo opozoriti na določen pravni vidik oziroma jo pozvati na dopolnitev dokaznega gradiva, pa tega ne stori. Glede takšnih dejstev in dokazov zato stranke ne zadane sankcija prekluzije in jih lahko navaja tudi kasneje v postopku.

5. Pravni standard »izvedba dokaza ne bi zavlekla reševanja spora«

Novela ZPP-E je dodatno omilila pravila o prekluziji. Pred novelo je morala stranka najkasneje na prvem naroku za glavno obravnavo navesti vsa dejstva in dokaze, sicer kasneje tega ni mogla več storiti, razen če je dokazala, da tega pravočasno ni mogla storiti brez svoje krivde. Po noveli ZPP-E pa stranka s kasnejšim navajanjem ne bo prekludirana tudi v primeru, ko dopustitev novih dejstev in dokazov po presoji sodišča ne bi zavlekla spora. Takšna okoliščina za dopustitev kasnejšega navajanja se je sicer že uporabljala tudi v noveli ZPP – D, vendar pa se je po takratni ureditvi nanašala le na 286. a člen in drugi odstavek 286. člena ZPP, torej na navedbe na naroku in dokaze, katerih predložitve je v pozivu naložilo sodišče, stranka pa jih je predložila po izteku roka, ki ga je določilo sodišče.⁵⁹

Pri standardu podaljšanja postopka gre za preizkus objektivnega učinka na podaljšanje postopka, pri čemer zavlečenje ni nujno posledica zavlačevanja strank. Sodišče pri presojanju uporablja absolutni kriterij po katerem presoja kako bi izvedba zapoznelega dokaza vplivala na trajanje postopka. Dokaza ne izvede kadar ugotovi, da bi z njegovo izvedbo postopek trajal dlje kot če dokaz ne bi bil izveden. Tako Vrhovno sodišče ni upoštevalo novih pripomb stranke v primeru, ko ni pravočasno nasprotovala izvedenskemu mnenju, oziroma nanj ni imela pravočasnih pripomb, jih je pa nato podala kasneje. Sodišče teh novih, prepoznih trditev ni upoštevalo, saj je ugotovilo, da bi moral izvedenec izdelati povsem novo izvedensko mnenje,⁶⁰

---

⁵⁸ Pavčnik T., Vprašanja materialnega pravnega vodstva v teoriji in praksi, 2012, Dostopno na: <http://www.odv-zb.si/upload/Odvetnik/2012/Gradivo%20Finale%20Konec.pdf>. (2.7. 2017).

⁵⁹ Galič A., Zakon o pravdnem postopku (ZPP), 2017, str. 45.

⁶⁰ Nove trditve stranke so se nanašale na način izračuna izgubljenega dobička, upoštevanje teh trditev pa bi zahtevalo novo izdelavo izvedenskega mnenja, ki bi temeljilo na drugačni predpostavki za izračun izgubljenega dobička.

kar bi po ugotovitvi sodišča znatno zavleklo reševanje spora.⁶¹ Podobno je bila prekludirana tožnica z vlogo s pripombami na izvedeniško mnenje in predlogom za zaslišanje priče, ki ju je podala šele en dan pred razpisanim narokom. Vloge namreč zato ni bilo mogoče pravočasno vročiti nasprotni stranki, hkrati pa je na tem naroku sodišče dokazovanje in obravnavanje zaključilo. Ker bi zato moralo sodišče narok preklicati in ga ponovno razpisati, bi upoštevanje prepozne vloge pomenilo neutemeljeno podaljševanje postopka.⁶² Nadalje, bi do nepotrebne preložitve naroka prišlo tudi v zadevi, kjer je tožena stranka na naroku vložila vlogo in z njo popolnoma spremenila svoj ugovor, hkrati pa postavila tudi (nepopoln) pobotni ugovor, kar bi reševanje spora nedvomno zavleklo.⁶³

Sodišče mora pri presojanju izpolnitve kriterija zavlačevanja reševanja spora upoštevati okoliščine konkretnega primera in naravo samega dokaza, ter dopustitev njegove izvedbe ocenjevati glede na učinek, ki ga ima na trajanje postopka. Pritožbeno sodišče je odločilo, da bi dopustitev prepoznih ugovorov toženca v katerih je predlagal zaslišanje prič in vpogled v spis, nedvomno zavleklo reševanje spora. Nasprotno pa je ocenilo, da upoštevanje listinskih dokazil toženca, s katerimi je izkazoval, da so posamezne zadeve že zaključene oziroma posamezne terjatve poravnane ali zmanjšane, samega postopka ne bi podaljšalo.⁶⁴ Podobno je sodišče dopustilo obravnavo listinskih dokazov (izpis naloga za račun, predloženega v dokaz trditve o plačilu) tudi v naslednjem primeru z ugotovitvijo, da njihova izvedba ne bi zavlekla reševanja spora. Presoja po absolutnem kriteriju postopka očitno že na prvi pogled ni zavlekla, saj ta presoja niti od sodišča, niti od nasprotne stranke, ni zahtevala kakšne posebne priprave ali pa spremembe delovne metode pri reševanju spora, sploh zato ker so bili v postopku opravljeni še trije naroki. Ker do podaljšanja postopka zaradi upoštevanja prepozne trditve o delnem plačilu in izvedbe prepoznega dokaza o nakazilu torej ni prišlo, toženka z njegovo izvedbo ni bila prekludirana.⁶⁵ V primerih, ko stranka prepozno predloži dokaz z listino se načeloma šteje, da dokaz ne bi zavlekel spora, kadar je sodišče potem izvedlo še več narokov. Višje sodišče je v enem od primerov ugotovilo da »V konkretnem primeru ni mogoče mimo dejstva, da sodišče prve stopnje z obravnavanjem zadeve ni zaključilo na 1. naroku za glavno obravnavo, pač pa je izvedlo še dva naroka. V čem bi predložitev dokazne listine na 1. naroku za glavno zavlekla reševanje spora, tako po presoji višjega sodišča ni jasno.«⁶⁶ Podobno razpis

---

⁶¹ Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. III Ips 70/2014, z dne 7. 10. 2014.

⁶² Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Cp 1954/2016, z dne 5. 1. 2017.

⁶³ Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 1478/2010, z dne 22. 3. 2011.

⁶⁴ Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 2790/2015, z dne 3. 2. 2016.

⁶⁵ Sodba Višjega sodišča v Celju, št. Cp 709/2014, z dne 11. 6. 2015.

⁶⁶ Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 795/2015, z dne 14. 7. 2015.

glavne obravnave v gospodarskem sporu ni bil posledica prepoznega dokaza in je bil le ta zato dovoljen, saj je bilo dejansko stanje med strankama sporno in je bilo po 488. členu ZPP narok za glavno obravnavo treba razpisati. Iz tega pa je izhajalo, da razpisa naroka ni povzročila stranka s prepozno predložitvijo dokaza.⁶⁷

Od novele ZPP-E se standard nezavlečenja upošteva tudi pri splošnem pravilu o prekluziji, torej tudi glede podajanja dokazov, ki niso bili predložen na prvi glavni obravnavi in ne samo v zvezi z dokazi, ki bi jih morala stranka predložiti na poziv sodišča, pa tega ni storila. Na potrebo po uporabi tega standarda tudi po splošnem pravilu o prekluziji je opozarjala že tudi Wedam Lukićeva in sicer z argumentacijo, da je upoštevanje poznejših navedb in dokaznih predlogov stranke ne glede na njeno krivdo, če to ne bi zavleklo reševanja spora, v skladu z zahtevo, da je treba najti ustrezno ravnovesje med učinkovitostjo postopka na eni in zagotavljanjem pravilne odločitve na drugi strani. Za poseg v pravico do izjave namreč ni ustavno dopustnih razlogov, če se s tem ne prispeva k večji učinkovitosti postopka iz česar izhaja potreba po uveljavitvi enake rešitve tudi glede dejanskih navedb in dokaznih predlogov, ki niso bili podani na prvem naroku za glavno obravnavo in takšne navedbe in predloge, podane na kasnejšem naroku, upoštevati, če to ne bi zavleklo postopka.⁶⁸

6. Dejstva ki jih sodišče ugotavlja po uradni dolžnosti

V skladu z razpravnim načelom sta v postopku stranki odgovorni za zbiranje procesnega gradiva, sodišče pa ne sme upoštevati dejstev in dokazov, ki jih ni zatrjevala oziroma predlagala vsaj ena od strank. Izjema od razpravnega načela je preiskovalno načelo, ki sodnika zavezuje, da v določenih primerih zbira procesno gradivo po uradni dolžnosti. Tako sme sodišče ugotoviti dejstva, čeprav jih stranke niso navajale, če iz obravnave in dokazovanja izhaja, da imajo stranke namen razpolagati z zahtevki, s katerimi ne morejo razpolagati.⁶⁹ Določbe o prekluziji se za taka dejstva ne uporabljajo. V eni od zadev je prvostopenjsko sodišče pri odločitvi upoštevalo tekom postopka dokazano dejstvo, da je bil tožnik vse do aprila 1998 poročen. Če sodišče ne bi upoštevalo dejstva, da je obstajal zakonski zadržek za pridobitev skupnega premoženja pravnih strank, bi jima dejansko omogočilo nezakonito razpolaganje s pravicami, kar pa je dolžno preprečiti. Zato mora sodišče takšna dejstva, katerih zamolčanje bi lahko

---

⁶⁷ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 168/2013, z dne 12. 2. 2013.

⁶⁸ Wedam Lukić D., Podjetje in delo, 2012, št. 6-7, str. 1391 - 1392.

⁶⁹ Galič A. in Wedam Lukić D. v Ude L, 2006, str. 65 in 80.

pripeljalo do nezakonitega razpolaganja strank, ugotavljati po uradni dolžnosti. Glede zatrjevanja takih dejstev zato tudi ne veljajo omejitve prekluzije iz 286. čl. ZPP.⁷⁰

7. Informativni dokaz

O informativnem oziroma poizvedovalnem dokazu govorimo, ko stranka v pravnem postopku predlaga dokaz, ne da bi obenem (ali pred tem) postavila tudi trditev o dejstvu, ki naj bi jo dokaz potrjeval. S takšnim dokazom naj bi se šele spoznalo dejstvo, ki je pomembno za odločitev v tožbenem zahtevku.⁷¹ Informativni dokaz v pravnem postopku načeloma ni dovoljen, ga je pa kljub temu mogoče dopustiti v nekaterih izjemnih okoliščinah. Takšne okoliščine so na primer, da stranka dejstev, ki bi jih morala zatrjevati na podlagi trditvenega bremena, ne more poznati, ker se nahajajo izven njenega spoznavnega območja. Informativni dokaz je sodišče iz takšnega razloga na primer dopustilo v odškodninskem sporu z obrazložitvijo, da je dovoljen informativni dokaz z izvedencem, ki se je opiral na tožničine substancirane trditve, tožnica pa je šele na njegovi podlagi lahko natančneje navedla tudi trditve v zvezi z vzročno zvezo, saj je šele takrat izvedela, da če bi bila operacija izvedena z največjo skrbnostjo in po vseh standardih medicinske doktrine, do okvare ne bi smelo priti. Ker stranka kot laik ne ve, ali je bil vzrok poslabšanja njenega zdravja zaplet ali strokovna napaka, je takšen dokaz dovoljen.⁷²

8. Sprememba tožbe

Tožeča stranka lahko med postopkom svoj tožbeni zahtevek spremeni. Skladno s 184. členom ZPP lahko to stori vse do konca glavne obravnave. V takšnem primeru mora biti pravnima strankama omogočeno, da glede spremenjenega zahtevka tudi po zaključenem prvem naroku za glavno obravnavo navajata nova dejstva in dokaze. Višje sodišče v Ljubljani je to podprlo z razlago, da prekluzije in pravila o spremembi tožbe služijo istemu cilju, ki je v ekonomičnemu in smotrному vodenju postopka. Zato je bodisi ob soglasju tožene stranke bodisi ob sodnikovi oceni, da je sprememba tožbe smotrna za dokončno ureditev razmerja med strankami, možno navajati nova dejstva in predlagati nove dokaze (izven dodatnega pogoja

---

⁷⁰ Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 3846/2009, z dne 10. 3. 2010.

⁷¹ Dolenc M., O vlogi informativnega dokaza v pravnem postopku, 2011, str. 1468.

⁷² Sklep Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 302/2011, z dne 26. 4. 2012.

nekrivde) tudi po prvem naroku, in sicer vse do konca glavne obravnave.⁷³ Če sodišče ne upošteva navedb in dokaznih predlogov, ki se nanašajo na spremembo tožbe, krši pravico stranke do izjavljanja v postopku, kar pomeni absolutno bistveno kršitev določb pravnega postopka.⁷⁴

9. Ugovori pobota in zastaranja

Pred novelo ZPP – E je bilo v praksi sporno vprašanje ali se pravila o prekluzijah nanašajo tudi na ugovore zastaranja in pobota. Sodna praksa je zavzela stališče, da stranka z uveljavljanjem materialnopravnega ugovora ne navaja novega dejstva, zato se zanj sistem prekluzij ne uporablja.⁷⁵ Ker torej ni šlo za navajanje novega dejstva, je stranka lahko ugovor pobota in zastaranja uveljavljala vse do konca glavne obravnave. Pravila o prekluziji pa so kljub temu veljala za dejstva in dokaze s katerimi je stranka utemeljevala materialnopravni ugovor in so zato morala biti podana pravočasno v skladu z 286. in 286. a členom ZPP. Stranka je torej uspela z ugovorom pobota sli zastaranja v postopku, če je dejstva in dokaze, na katere je opirala svoj ugovor, navedla pravočasno v smislu pravil o prekluziji. Sam ugovor pobota ali zastaranja pa je nato lahko podala vse do konca glavne obravnave, vendar ga je lahko utemeljevala le na že predloženih dokazih. V teoriji je bilo mogoče zaslediti stališča, da bi se morale določbe o prekluziji uporabljati tudi za ugovor zastaranja. Tako na primer Strnad meni, da ima »sklicevanje na zastaranje svojo dejansko podlago v jasni in nedvoumni izjavi toženca. Taka izjava je torej eno odločilnih dejstev in tudi zanjo v celoti veljajo omejitve o pravočasnem navajanju dejstev, v skladu z 286. členom ZPP, enako kot za tiste dejanske navedbe in dokaze, ki se nanašajo na začetek, zadržanje, pretrganje ali pretek zastaralnega roka«⁷⁶ Novela ZPP – E je to sporno vprašanje rešila in uporabo pravil prekluzije, izrecno z zakonom razširila tudi na ugovore pobota in zastaranja. Po novi ureditvi je takšen ugovor potrebno uveljavljati najkasneje na prvem naroku za glavno obravnavo, kasneje pa le če stranka izkaže, da tega prej ni mogla storiti brez svoje krivde ali če po presoji sodišča uveljavljanje ugovora ne bi zavleklo reševanja spora.

---

⁷³ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. III 2870/2010, z dne 15. 9. 2010.

⁷⁴ Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Cp 3778/2010, z dne 10. 11. 2010.

⁷⁵ Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 121/2006, z dne 12. 6. 2008, sodba Vrhovnega sodišča RS, št. III Ips 22/2009, z dne 28. 2. 2012, sodba Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 174/2009, z dne 23. 8. 2012.

⁷⁶ Strnad I., Pravna praksa, 2015, str. 11.

10. Poziv strankam naj se izrečejo oziroma dopolnijo procesno gradivo

286. a člen ZPP omogoča, da sodišče pred ali med pripravljalnimi narokom, kot tudi pred ali med glavno obravnavo, s pozivom strankam naloži, da odgovorijo na posamezna vprašanja, predložijo dokaze, na katere so se sklicevale ali dopolnijo dokazno gradivo. Če teh dejstev in dokazov ne bodo navedle v roku, ki ga določi sodišče jih kasneje ne bodo več mogle navajati, razen, če tega niso storile brez svoje krivde ali če ne bi prišlo do zavlečenja postopka. S takšnim pozivom sodnik stranke usmerja pri zbiranju procesnega gradiva in poskrbi, da se dokazi, ki so relevantni za odločitev v postopku, zberejo čim prej. S pisnim materialnim procesnim vodstvom lahko stranke na predložitev dokazov in navedbo dejstev pozove že pred pripravljalnimi narokom ali pred glavno obravnavo. Ta pristojnost sodišča je namenjena koncentraciji postopka in teži k cilju naj se postopek, če je možno konča na enem, dobro pripravljenem naroku. S pomikanjem materialnega procesnega vodstva v fazo pred glavno obravnavo je dana realna možnost, da bodo dejstva in dokazi na prvem naroku za glavno obravnavo že zbrani in se bo zadeva v nadaljevanju že lahko tudi vsebinsko obravnavala. Ker mora namreč stranka navesti dokaze v roku, ki ji ga določi sodišče, to omogoča tudi ustrezno pripravo nasprotne stranke na predložene dokaze in tako ni potrebe po preložitvi naroka iz razloga, da bi se morala stranka seznaniti z vlogo nasprotne stranke. Pomembno je, da sodnik dobro preuči zadevo in tako ve, kateri dokazi bodo za odločitev v postopku relevantni, saj lahko le tako strankam postavi usmerjena in konkretizirana vprašanja. Tako lahko pozove stranke, da te dokaze podajo že pred glavno obravnavo oziroma pripravljalnimi narokom, in bo na naroku že jasno katera dejstva so med strankama sporna. Poziv s katerim sodišče strankam naloži predložitev dejstev in dokazov ne sme biti splošen. V sodni praksi se je pogosto dogajalo, da so sodišča strankam pošiljala tipske pozive, ki so strankama nalagali naj v roku pred narokom podajo vsa dejstva in dokaze, sicer jih na prvem naroku za glavno obravnavo ne bodo več mogle navajati. Na to, da ima zamuda roka za posledico sankcijo prekluzije, mora sodišče stranke v pozivu opozoriti. Če takšno opozorilo opusti, strank kljub zamudi roka ne more doleteti sankcija prekluzije.

Sodišče lahko po določbi 286.a člena ZPP opravi pisno materialno procesno vodstvo, vendar ima tako vodstvo smisel le, če je konkretno in vsebinsko usmerjeno. Povprečno skrbni pozvani stranki mora biti na njegovi podlagi jasno, v kateri smeri mora po potrebi dopolniti svoje trditve in predloge. V konkretnem primeru je sodišče prve stopnje pozvalo obe stranki, da navedeta dejstva in predložita dokaze v 15 dneh, ter da sodišče novih dokazov, ki bodo

posredovani po izteku roka, ne bo upoštevalo. Takšen poziv je presplošen, da bi bila na njegovi podlagi stranka lahko prekludirana z navajanjem dejstev in predlaganjem dokazov.⁷⁷ Poziv, ki ga sodišče pošlje stranki mora vsebovati vprašanja glede konkretnih okoliščin s katerim sodišče usmeri stranke s čim naj dopolnijo svoje trditve in dokaze. Splošen poziv strankam naj navedejo vsa dejstva in dokaze v določenem roku, sicer jih na prvem naroku na glavno obravnavo sodišče ne bo upoštevalo, zato ne zadošča. Od okoliščin vsakega primera je odvisno koliko je lahko poziv usmerjen in konkretiziran. Vrhovno sodišče je v eni od zadev ugotovilo, da v primerih, ko sodišče pozove stranko na dopolnitev procesnega gradiva med obravnavo in ne pred njo in se poziv nanaša na obširne navedbe nasprotne stranke, ki so bile podane na naroku, od sodišča ni mogoče pričakovati, da bi konkretno in podrobno povzemalo navedbe o katerih naj se stranka v postavljenem roku izjavi. V takšnih primerih bo šlo za navedbe, na katere nasprotna stranka ne more odgovoriti takoj in tudi sodišče ne bo imelo možnosti izvesti konkretiziranega procesnega vodstva. Ne gre namreč za omejitve stranke, da na prvem naroku navaja dejstva in dokaza, ampak za izjemen odstop od koncentracije postopka, ki je utemeljen v tem, da stranka brez svoje krivde ne more takoj reagirati na navedbe nasprotne stranke, ki so bile podane šele na prvem naroku. Zato v takšnem primeru tudi od sodnika ni mogoče pričakovati podrobnega vsebinsko usmerjenega poziva stranki, saj takšen poziv lahko pripravi le sodnik, ki je vloge strank lahko že sam preučil.⁷⁸

Poleg vsebine poziva, ki mora biti konkretizirana, pa mora biti konkretiziran tudi rok, ki določa časovno obdobje v katerem stranke lahko navedejo, dejstva in dokaze kot jim je naložilo sodišče. V zadevi, kjer je sodišče strankam naložilo naj dejstva in dokaze navedejo »pravočasno pred prvim narokom, da zaradi zagotovitve pravice nasprotni stranki do izjavljanja, narok ne bo preložen«, je bil rok postavljen presplošno. Takšen poziv je po mnenju Višjega sodišča v Ljubljani zato nedoločen in v nasprotju z 111. členom ZPP, ki zahteva, da se rok računa po dnevih, mesecih in letih.⁷⁹

Pristojnost, da sodišče na zbiranje procesnega gradiva stranke pozove že pred prvim narokom pa je kljub vsemu le možnost sodišča. Sodišče tega ni dolžno storiti. Kadar strank ne pozove, pa lahko te kljub temu same predložijo pripravljalne vloge tudi že pred prvim narokom, poleg tega pa bodo skladno z 286. členom ZPP, lahko dejstva in dokaze neomejeno navajale tudi še na naroku za glavno obravnavo. V praksi se je pojavil problem, ko je sodišče prve stopnje pripravljalno vlogo tožene stranke, ki jo je ta predložila na prvem naroku za glavno obravnavo

---

⁷⁷ Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 1674/2013, z dne 11. 12. 2013.

⁷⁸ Sklep Vrhovnega sodišča RS št. III Ips 23/2012, z dne 22. 1. 2013.

⁷⁹ Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 531/2015, z dne 29.07.2015.

štelo kot prepozno, sklicujoč se na peti odstavek 286. a člena ZPP. V vabilu na glavno obravnavo je toženca opozorilo le na to, da je podajanje dejstev in dokazov na prvem naroku v smislu 286. člena ZPP omejeno na prvi narok za glavno obravnavo. 286.a člen ZPP izrecno določa tudi pravico stranke, da lahko tudi brez poziva sodišča predloži pripravljalne vloge, te pa je dolžna poslati dovolj zgodaj, da jih je mogoče pravočasno vročiti nasprotni stranki in da zaradi zagotovitve pravice do izjave nasprotne stranke ne bo potrebna preložitve naroka, sicer jo zadane enaka sankcija kot za nespoštovanje roka, danega v pozivu za predložitev pripravljalne vloge. Pri tem pa zakon ne določa, da bi morala biti stranka kakorkoli opozorjena oziroma poučena o takšni posledici pri vložitvi vloge, ki jo poda na lastno pobudo, brez poziva sodišča. Pritožbeno sodišče je v tej zadevi zavzelo stališče, da je kljub temu neupoštevanje take pripravljalne vloge dovoljeno le, če je bila stranka pred njeno vložitvijo (npr. v vabilu na prvi narok za glavno obravnavo) na takšno posledico opozorjena, saj je sankcija zelo stroga. Temu je še dodalo, da je stranka, glede na prejeto vabilo, v katerem je bila zgolj opozorjena na to, da lahko dejstva in dokaze predlaga najkasneje na prvem naroku za glavno obravnavo, utemeljeno pričakovala, da ji bo to tudi omogočeno. Pri tem pa okoliščina, da navedb ni podala ustno ampak pisno, ne more biti odločilna, zato bi tako podane trditve in dokaze sodišče prve stopnje moralo upoštevati, saj niso bili prepozni.⁸⁰

---

⁸⁰ Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 472/2014, z dne 15. 10. 2014.

11. Zaključek

Prekluzije v praksi terjajo od sodišča konstantno iskanje ravnovesja med cilji koncentracije in pospešitve postopka, ter med ciljem vsebinsko pravilne odločitve v postopku. Menim, da je omejevanje dokazovanja nujno, če želimo, da so pravdni postopki učinkoviti in da ne povzročajo nepotrebnega izgubljanja časa tako sodnikom kot tudi strankam. Ob tem ne gre za strogo omejevanje, ampak le za to, da se procesno gradivo, ki bo temelj za vsebinsko odločanje v postopku, zbere pravočasno in se lahko že takoj začne z vsebinsko kakovostno glavno obravnavo. Če stranka lahko pravočasno zbere procesno gradivo in ga predloži sodišču, tudi ni razloga, da tega ne bi storila in da bi dokaze navajala šele tekom postopka. Kadar pa nekaterih dejstev in dokazov ne more navesti pravočasno, pa obstajajo v sistemu varovalke, ki omogočajo, da je varovana pravica stranke do izjave v postopku. Novela ZPP-E je možnost, da se stranke sankcijam prekluzije izognejo, še dodatno razširila in omogočila naknadno navajanje dejstev in dokazov tudi po splošnem pravilu o prekluziji, če takšno navajanje ne bi zavleklo reševanja spora. Takšna širitev zasleduje zahtevo, da se pravico do izjave omeji s prekluzijo le, če takšna omejitev prispeva k pospešitvi postopka. Sama sicer menim, da je takšna širitev razlogov, ki omogočajo izogib sankciji prekluzije nepotrebna in da je pravica stranke zadostno varovana že z mehko razlago pojma nekrivde.

12. Literatura

12. 1. Monografije

1. Galič A., Ustavno civilno procesno pravo, GV založba, Ljubljana, 2004;
2. Galič A., Zakon o pravnem postopku (ZPP), Uradni list RS, Ljubljana, 2017;
3. Kežmah U., Zakon o pravnem postopku s komentarjem in sodno prakso ZPP II, De Vesta, Ljubljana, 2009;
4. Ude L., Civilno procesno pravo, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2002;
5. Ude L. in drugi, Pravdni postopek, zakon s komentarjem, knjiga 1, Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije, GV založba, 2006;
6. Ude L. in drugi, Pravdni postopek, zakon s komentarjem, knjiga 2, Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije, GV založba, 2006;
7. Ude L. in drugi, Pravdni postopek, zakon s komentarjem, knjiga 3, Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije, GV založba, 2006;
8. Ude L. in drugi, Pravdni postopek, zakon s komentarjem, knjiga 4, Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije, GV založba, 2009.

12. 2. Članki

1. Bergant Rakočević V., Materialno procesno vodstvo v pisnih fazah postopka in razmerje do prekluzije, Podjetje in delo, št. 6-7, 2008, str. 1597-1606;
2. Bergant Rakočević V., Prekluzije in posebni procesni položaji, Podjetje in delo, št. 6-7, 2009, str. 1656-1664;
3. Betetto N., Materialno procesno vodstvo in načelo nepristranskega sojenja, Podjetje in delo, št. 6-7, 2008, str. 1576-1585;
4. Butala A., Praktični pogled na novi zakon o pravnem postopku: Pravdni postopek brez nepotrebnega odlašanja, Podjetje in delo, št. 6, 1999, str. 1155 – 1165;
5. Dolenc M., Materialno procesno vodstvo - sredstvo za racionalizacijo postopka ali dodatno breme in prelaganje odgovornosti, Podjetje in delo, št. 6-7, 2008, str. 1568-1575;
6. Dolenc M., O vlogi informativnega dokaza v pravnem postopku, Podjetje in delo, št. 6-7, 2011, str. 1467 – 1475;
7. Galič A., Novela Zakona o pravnem postopku (ZPP-D), Pravna praksa, št. 22, 2008;
8. Galič A., O namenu prekluzij v pravnem postopku, Odvetnik, 2013, št. 60 str. 17;

9. Galič A., Ob napovedi reforme ZPP: koncentracija glavne obravnave, Izbrane teme civilnega prava II, 2007, str. 29 – 43;
10. Galič A., Ograničenje možnosti iznošenja novota i cilj građanskoga parničnog postupka, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, št. 63 (3-4), 2013, str. 799-820;
11. Galič A., Praktični pogled na novi zakon o pravdnem postopku: Pravica do kontradiktornega postopka – ustavni vidik, Podjetje in delo, št 6-7, 1999, str. 1166-1176;
12. Galič A., Prekluzije in namen pravnega postopka, Podjetje in delo, št. 6/7, 2009, str. 1630 – 1637;
13. Galič A., Priprava glavne obravnave po noveli ZPP-E, Odvetnik, št. 81/2017, str. 8 – 12;
14. Galič A., Prve praktične izkušnje z novelo ZPP-D v postopku na prvi stopnji, VII dnevi civilnega prava, Inštitut za primerjalno pravo, str. 30 – 43;
15. Galič A., Razširitev sankcij prekluzije za prepozne navedbe, pripravljalne vloge ter za sklicevanje na procesne kršitve, Podjetje in delo, 2007, št. 6-7, str. 1034-1044;
16. Galič A., Prekluzije in namen pravnega postopka, Podjetje in delo, 2009, št. 6-7, str. 1630-1637;
17. Levovnik J., Priprave na glavno obravnavo in glavna obravnava po noveli ZPP-E, Odvetnik, št. 81, 2017, str. 12 – 14;
18. Rijavec V., Posledice pasivnosti strank v pravdnem postopku, Pravniki št. 6-8, 1999, str. 393 – 410;
19. Rijavec V., Prekluzija v primeru delnih in vmesnih sodb, Pravna praksa, 2010, št. 13, str. 23;
20. Slivnik A., Materialno procesno vodstvo z vidika odvetnika - spodbuda za boljše ali slabše delo?, Podjetje in delo, št 6-7, 2008, str. 1607-1612;
21. Strnad I., O nekaterih novostih in vprašanih pritožbenega postopka po noveli ZPP-D, Pravna praksa, št. 29-30, 2008, str. 11-15;
22. Strnad I., Procesno uveljavljanje zastaranja, Pravna praksa, št. 9, 2015, str. 9-11;
23. Šorli N., Varstvo pred prekluzijo pri navajanju novih dejstev in dokazov, Podjetje in delo št. 6-7, 1999, str. 1209 - 1215;
24. Tovornik T., Razsojeno, Pravna praksa, št. 1, 2009, str. 22;
25. Trampuš Z., Materialno procesno vodstvo in sodna poravnava, Podjetje in delo 6-7, 2002, str. 1545 – 1559;
26. Ude L. Reforma civilnega pravnega postopka z vidika ustavnih pravic, Podjetje in delo, 1998, št. 6-7, str. 963-973;

27. Ude L., Galič A., Reforma pravnih sredstev v pravnem postopku, Podjetje in delo, št. 6-7, 2002 str. 1578 – 1579;
28. Velkaverh A., Učinkovitost pravnega postopka - analiza odločanja višjih sodišč med letoma 1993 in 2006, Podjetje in delo, št. 2, 2008, str. 298 – 313;
29. Vodičar A., Odprto sojenje, Podjetje in delo, št. 3-4, 2004, str. 597 – 611;
30. Voglar M., Prekluzije in sankcije po ZPP-D v praksi: izkušnja sodnika, Podjetje in delo, št. 6-7, 2009, str. 1649-1655;
31. Wedam Lukić D., Vloga sodišča in strank pri zbiranju procesnega gradiva, Podjetje in delo, št. 6-7, 1998, str. 984-991;
32. Wedam Lukić D., Predvidene novosti v ZPP glede dokaznega postopka, Podjetje in delo, št. 6-7, 2007, str. 1066-1077;
33. Wedam Lukić D., Ustavnopravni vidiki izvajanja dokazov v pravnem postopku, Podjetje in delo, št. 6-7, 2012, str. 1384 – 1393;
34. Wedam Lukić D., Vloga sodišča in strank pri zbiranju procesnega gradiva, Podjetje in delo, št. 6-7, 1998, str. 984-991.

13. Pravni predpisi

1. Evropska konvencija o človekovih pravicah;
2. Zakon o pravnem postopku, Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US in 6/17 – odl. US;
3. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravnem postopku, Uradni list RS, št. 10/17.

14. Sodna praksa

1. Sodba Evropskega sodišča za človekove pravice, Sürmeli proti Nemčiji, z dne 8. 6. 2006;
2. Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 121/2006, z dne 12. 6. 2008;
3. Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 449/2008, z dne 10. 7. 2008;
4. Sodba in sklep Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 836/2006, z dne 11. 6. 2009;
5. Odločba Ustavnega sodišča Up-2443/08-22, z dne 7. 10. 2009;
6. Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 3645/2009, z dne 4. 11. 2009;

7. Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 191/2007, z dne 16. 12. 2009;
8. Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Cp 3707/2009, z dne 20.02.2010;
9. Sodba Višjega sodišča v Celju, št. Cp 1048/2009, z dne 4. 3. 2010;
10. Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 3846/2009, z dne 10. 3. 2010;
11. Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Cp 892/2010, z dne 4. 8. 2010;
12. Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. III 2870/2010, z dne 15. 9. 2010;
13. Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Cp 1775/2010, z dne 14. 7. 2010;
14. Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Cp 3778/2010, z dne 10. 11. 2010;
15. Sklep Vrhovnega sodišča RS, št. III DoR 99/2010, z dne 21. 12. 2010;
16. Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 1478/2010, z dne 22. 3. 2011;
17. Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Cp 3940/2010, z dne 23. 3. 2011;
18. Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. III Ips 22/2009, z dne 28. 2. 2012;
19. Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 3293/2011, z dne 28. 3. 2012;
20. Sklep Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 302/2011, z dne 26. 4. 2012;
21. Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 1340/2011, z dne 14. 6. 2012;
22. Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 174/2009, z dne 23. 8. 2012;
23. Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 576/2012, z dne 12.09.2012;
24. Sklep Vrhovnega sodišča RS, št. III Ips 110/2009, z dne 27. 11. 2012;
25. Sklep Vrhovnega sodišča RS št. III Ips 23/2012, z dne 22. 1 . 2013;
26. Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 168/2013, z dne 12. 2. 2013;
27. Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 209/2011, z dne 26. 9. 2013;
28. Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 1325/2011, z dne 24. 10. 2013;
29. Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 1674/2013, z dne 11. 12. 2013;
30. Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Cp 2857/2013, z dne 8. 1. 2014;
31. Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 204/2013, z dne 20. 5. 2014;
32. Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. III Cp 681/2014, z dne 21. 5. 2014;
33. Sodba Vrhovnega sodišča št. III Ips 25/2013, z dne 23. 5. 2014;
34. Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Cp 1159/2014, z dne 4. 6. 2014;
35. Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. III Ips 70/2014, z dne 7. 10. 2014;
36. Sodba Višjega sodišča v Kopru št. I Cp 511/2015, z dne 13. 10. 2015;
37. Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. III Cp 2669/2014, z dne 15.10.2014;
38. Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 472/2014, z dne 15. 10. 2014;
39. Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 398/2014, z dne 10. 2. 2015;

40. Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 414/2015, z dne 08.04.2015;
41. Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 1593/2013, z dne 5. 5. 2015;
42. Sklep Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 322/2014, z dne 28. 5. 2015;
43. Sodba Višjega sodišča v Celju, št. Cp 709/2014, z dne 11. 6. 2015;
44. Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 795/2015, z dne 14. 7. 2015;
45. Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 531/2015, z dne 29.07.2015;
46. Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. III Ips 28/2015, z dne 29.09.2015;
47. Sklep Višjega sodišča v Mariboru, št. I Ip 550/2015, z dne 24. 9. 2015;
48. Sodba Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 33/2014, z dne 8. 10. 2015;
49. Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 2790/2015, z dne 3. 2. 2016;
50. Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 140/2016, z dne 17. 5. 2016;
51. Sklep Vrhovnega sodišča RS, št. III Ips 2/2016, z dne 20. 5. 2016;
52. Sodba in sklep Vrhovnega sodišča RS, št. II Ips 91/2015, z dne 2. 6. 2016;
53. Sodba Višjega sodišča v Celju, št. Cpg 136/2016, z dne 8. 6. 2016;
54. Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 1782/2015, z dne 31. 8. 2016;
55. Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 1736/2015, z dne 28. 9. 2016;
56. Sklep Vrhovnega sodišča RS, št. VIII Ips 201/2016, z dne 22.11.2016;
57. Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 110/2016, z dne 21. 12. 2016;
58. Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Cp 1954/2016, z dne 5. 1. 2017;
59. Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cpg 113/2016, z dne 15. 3. 2017.